

DE MORGENBODE

Algemeen Nieuws- en Aankondigingsblad - Verschoijnt dagelijks

OPSTEL- & BEHEERRAAD - AANKONDIGINGSDIENST:

ANTWERPEN: 241, Dambroegestraat
BRUSSEL: 30, Bleckerijstraat (Noord)
GENT: 6 & 8, Huidochterstraat.

AANKONDIGINGEN:

RECHTERLIJK EERHERSTEL:

2 fran' per regel.

1^{ste} JAARGANG - N^o 152

Ieder medewerker is verantwoordelijk voor zijne bijdrage.

Zondag 4 November 1917
Maandag 5 November 1917

Losse nummers: 4 c^m. - Zondagsnummer met bijvoegsel: 6 c^m.

ABONNEMENTEN

Wekelijksche 25 c^m (in plaats van 6 x 4 = 24 + 6 = 30 c^m).

Per 3 maanden fr. 3,25.

• 6 fr. 6,25.

• jaar fr. 12,00.

DE OORLOG

Wichtige Berichten

Duitsch avondbericht.

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

Duitsch bericht.

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

2 November. — In Vlaanderen veldtochten van de Duitsche troepen. Onbemerkt en ongebinderd vijand hebben wij in den laatste nacht onze lijn van het bergfront in de Chemin des Dames planmatig in den nacht van 1-11 hebben vliegers Londen en engelen vliegers plaatsen suksesvol aange-

OORLOGSMEDEDELINGEN

De koloniale Hulptroepen

Volgens een bericht van Reuter gaf Lord Curzon in het Hoogerhuis de volgende opgaven over het getal van de door de koloniën gestuurde contingenten: Kanada heeft 250.000 man, Australië, 300.000, Nieuw Zeeland, 120.000, Zuid-Afrika, 60.000, Nieuw Suidland, 4000 man gestuurd. Afgezien van de hoogte der cijfers is het opmerkenwaardig hoe op korten tijd die contingenten aan het front gekomen zijn. Van het begin af zijn zij in staat geweest aan oorlogsgewone soldaten het hoofd te bieden. De medewerking van Britisch-Indië is heel belangrijk.

Bomaanval op Engeland.

Berlijn, 2 November. — Ambtelijk. — Een onzer bommenekaders heeft in den nacht van 31 oktober tot 1 November de militaire doelen in het hart van Londen en in de havensteden van Gravesend, Chattam, Ramsgate, Margate en Dover krachtig en met goed uitwerkkel met bommen aangevallen. Te Londen, Chattam en Ramsgate ontstonden groote branden. Andere bommenekaders vielen de vesting en de werven van Duinkerke aan alsook militaire doelen achter het Vlaamsche front, en veroorzaakten talrijke ontploffingen en branden. Al onze vliegers zijn teruggekeerd.

Een neutraal oordeel over het Isonzo offensief.

Kopenhagen, 31 Oktober. — Nationaltidende o. a.: De Entente is door een zware slag getroffen. Gezien de verhoudingen heeft den Isonzoslach een grotere betekenis als de slag bij Tannenberg, en haast een grotere betekenis als de doorbraak van Mackensen bij Gorlice.

ALGEMEEN OVERZICHT

IN DUITSCHLAND.

De nieuwe kanselier.

Berlijn, 2 November. Ambtelijk. — Z. M. de Keizer en Koning heeft den Rijkskanselier Dr. Michaelis op zijn verzoek ontslagen van het ambt als Rijkskanselier, als voorzitter van het Koninklijk Pruisisch Staatsministerie en Pruisisch minister van buitenlandse zaken en hem tevens met de ketting van het Grootkruis van het orde des Rooden Adelaars vereerd. Tot zijn opvolger in deze ambtsbedieningen werd de Koninklijk Beiersche Staatsminister Dr. Graaf Hertling benoemd.

Uit het leven van Graaf Hertling.

Georg Vrijheer van Hertling werd op 31 ogst 1843 geboren als zoon eens Heessischen Hofraad. Hij is dus 75 jaar oud. Hij studeerde de wijsbegeerte te Münster, München en Berlijn, doorreisde Italië in de jaren 1865-66 en promoveerde te Bonn in 1867. De toenmalige privaate docent moest ander half jaar op een benoeming wachten daar hem zijn houding in den kultuurkampff euvel genomen werd. In 1876 stichtte hij de Görresgesellschaft (vereniging voor de studie der wetenschap). In 1880 werd hij als leeraar naar de universiteit van München geroepen. In 1875 was hij in den Rijksdag gekozen, hij zag echter van zijn mandaat af bij zijn overgang naar München. Hij maakte daarna deel van de Duitse volksvertegenwoordiging van af 1890 tot 1912 wanneer hij tot den post van ministervoorzitter in Beieren verheven werd. Hij was ook sinds 1891 tot levenslange Rijksraad der Beiersche kroon benoemd. In 1914 kreeg Hertling den rang als graaf. Hij is gehuwd met Anna van Biegeleben uit Darmstadt. Graaf Hertling heeft met ontzaglijke werkzaamheid geijverd op alle gebieden zowel op we-

enschappelijk staatkundig en economisch terrein. Van Hertling's parlementaire leven dagteekent ook zijn naam als buitengewoon aangelegd redenaar. Hij staat zeer hoog aangeschreven zowel om de uitstekendheid van zijn karakter als om zijn uitgebreide wetenschappelijke kennis.

Hertlings Opvolger.

A's opvolger van Hertling in den post van minister-voorzitter, zal vooreerst de eerste kabinetchef van den koning, vrijheer von Dandl, in aanmerking komen.

« Korrespondenz Hoffmann » meldt: De Koning heeft voorloopig, de tengevolge van den overgang van Graaf Hertling openstaande ambten van staatsminister van het Koninklijk Huis en van Buitenland, tot voorzitter van den Ministerraad de staatsminister van Thelemann benoemd, en den staatsraad van Loetzel met de leiding van het staatsministerie van het Koninklijk Huis gelast.

De berichtgever Hoffmann maakt een telegramwisseling tusschen graaf Hertling en den koning van Beieren openbaar, waarin graaf Hertling verklaart zijne aanstelling als rijkskanselier te aanvaarden en den koning het aftreden van den graaf uit zijn ambt van beiersche staatsminister goedkeurt.

Volgens het « Berliner Tageblatt » zal de rijksdag in 't midden dezer maand samen komen.

IN ENGLAND

Het Hollandsch « Nieuws Bureel » meldt uit Cardiff: De door een deputaet van de Zuid-Walische mijnwerkers geuite wenschen werden door den kolonopzichter van de hand gewezen, waarom de stakers dan ook in staking gingen. Dit is gelijkwaardig met het stilleggen van al de bedrijven van het Zuid-Walische kolendistrikt.

Amsterdam, 1 November. — De bladen melden uit Engeland: In Dublin zijn er tien leden van de Sinn Feiners aangehouden die aan, door de wet verbodene, militaire oefeningen deel genomen en duizend man op militaire wijze opgeleid hadden.

IN FRANKRIJK.

Zurich, 2 November. — De « Neue Züricher Zeitung » meldt dat ook de fransch-spaansche grens versperd is geworden.

IN ITALIË.

Venetië opene stad.

De « Daily Mail » meldt uit Rome: De in de gevaarlijke zone geraakte stad Venetië wordt als een opene stad verklaard om de onvervangbare kunstschaten der stad Venetië in alle geval voor de vernietiging te redden. De vreemde konsulen kregen reeds Zaterdag avond de berichten daarover door de regering overhandigd.

Gadorna aan den oorlogsminister.

Generaal Cadorna heeft op een door den oorlogsminister aan hem gerichtte melding het volgende geantwoord: Ik dank Uwe Excellentie voor Uw gewaardeerd vertrouwingswoord. U zult het leger bereid vinden, om het in ontvangst te nemen, het leger dat na twee jaren vol van edele offers en heldhaftige gevechten op dezen oogenblik van smartvolle beproeving voor 't bedreigde vaderland het fiere bewustzijn zijner eer en plicht tegenover Italië en de wereld gevoelt.

De Verbondenen beloven.

Havas meldt uit Rome: De gezanten van Engeland, Frankrijk en Rusland hebben gezamenlijk aan de regering in Rome de onschendbaarheid van het Italiaansche staatsgebied gewaarborgd. De Amerikaanse gezant heeft in naam van den president Wilson dezelfde verklaring gedaan en de krachtige hulp van Amerika in den afweersrijd tegen den vijand verzekerd.

Onrechtstreeks verneemt men uit Milaan dat men aldaar onmiddellijk een Oostenrijksch-Duitsch offensief ook in Zuid-Tirol verwacht. Vele burgers verlaten Belluno, Feltse, Vicenza en Verona.

Uit Lugano wordt bericht: Te Milaan aankomende vluchtelingen uit Friaul, Spilimbergo en Udine vertellen dat het Italiaansche Hoofdkwartier te Pordenone ten westen van de Livenza-rivier aangekomen is. Dit feit geeft het vermoeden recht, als zou de Tagliamento lijn worden opgegeven, nadat de bovenloop van dezen stroom door de voorhoede van Krobatin werd overgestoken.

De « Times » schrijft: Wij kunnen er op rekenen dat het Italiaansche leger zich op de eene of de andere verdedigingslijn zal kunnen ophouden. De toestand heeft eene lichte zijde. De tijd komt thans aan waarop de oorlogsbedrijvheid in Frankrijk, Vlaanderen en in de Alpen gemeenlijk tot stilstand komt. In de Italiaansche vlakke einder is er niets dat de winteroperaties hindert. Dit betekent een voordeel voor de partij welke over de grootste militaire middelen voor den vernietigingsoorlog beschikt. Men mag echter niet gaan denken dat wij het inzicht hebben het veldtochtsplan in het westen te laten varen. De Italiaansche sektor van het westfront zal altijd van ondergeschikten rang zijn.

De sluiting der Italiaansche grens.

Men bericht uit Lugano, dat de grenssluiting ditmaal eene bijzondere strengte is. Uit Chiasso wordt ook gemeld dat de Italiaansche grensposten uit het internationaal station teruggeroepen werden. Op den Col Cavallasca bij Chiasso hoort men thans weder ontploffingsknallen. De grenssluiting is te wijten aan de materiaal en troepen-transporten welke van Frankrijk naar Italië worden gezonden. Ononderbroken rijden lange goederentreinen naar het oorlogsterrein. Het volk is nog niet ingelicht nopens den omvang der nederlaag. Niet te min wint de onrust meer en meer veld. De aankomst der vluchtelingen uit Friaul is een sprekend feit. In de laatste dagen werden geruchten verspreid dat de tegenaanval begonnen was. Men richt betoogingen in om den moed des volks op te houden.

Nederlandsche persstemmen.

De Nederlandsche pers betwijfelt het of de Italianen er zullen in gelukken de gebeurtenissen aan de Tagliamento eene voor hun gunstige wending te geven.

« Algemeen Handelsblad » en « N. Rott. Courant » zijn van oordeel dat de Italianen tot den verdereen aftocht achter Plavo zullen genoodzaakt zijn. De geruststellende meldingen van de engelsche oorlogskorrespondenten aan het Italiaansche front worden niet als geloofwaardig aanzien. Ook verwacht men niet erg veel van de hulp door Engeland en Frankrijk beloofd.

De « Nieuwe Courant » schrijft: Voor de Italianen is niet alles verloren maar het is een bedenkelijk teken dat het hun tot nogtoe niet gelukken mocht den opmarsch der Middenmachten tot staan te brengen.

Oproer te Spezzia.

Uit Malmö wordt bericht dat aldaar het nieuws over het ontstaan van groote wanordeligheden te Spezzia is aangekomen. Er hadden straatgevechten plaats tusschen de oorlogsmoede en de militairen. De eigenlijke oorzaak was het verspreiden van het gerucht over de nederlaag van het tweede Italiaansche leger door gedeserteerde soldaten. Op de Piazza di Pechi spraken de wegloopers tot den hoogste opgewondene menigte. De sprekers werden neergeschoten door Fransche en Italiaansche officieren. Het volk keerde zich daarop tegen de officieren en vermoordde ze. Het optreden van den socialistischen prefekt kon de openbare wanorde niet tot kalme brengen. Talrijke slachtoffers zijn in de straatgevechten gevallen. Winkels en magazijnen werden geplunderd, de spoorwegwaggens werden opgebroken.

IN ENGLAND

Het financieelministerie heeft een wetsontwerp voor den theemonopol gereed gemaakt, dat de Staat jaarlijks 400 miljoen roebels zal opbrengen.

De tweede vrijheidsleening heeft tot den 27 Oktober vier milliard 780 miljoen roebels opgebracht.

Basel, 2 November. — Volgens de russische perskorrespondentie besluit de voorloopige regering de bevolking van het Amurgebiet tot den aktieven militairen dienst aan te nemen.

De uitlating van Kerenski.

New-York, 2 Nov. — Kerenski zou aan den Petersburgschen vertegenwoordiger van de « Associat Press » verklaard hebben dat Rusland uitgeput is. Het is zijn recht van zijne bondgenooten te vorderen dat zij voortaan den last van den oorlog dragen.

IN SPANJE

Madrid, 1 November. — Tusschen de aanhangers en de tegenstanders van Maura hadden er kleine botsingen plaats. De politie kwam er tusschen en joeg de menigte uiteen.

De Kabinetskrisis.

Madrid, 2 Nov. — Havas meldt: Maura heeft het voorstel tot vorming van een kabinet van de hand gewezen. Garcia Pietro is opnieuw bij den koning ontboden.

IN AFRIKA

Washington, 1 November. — Volgens de berichten der bladen heeft Wilson de opdracht gegeven berichten uit de eerste bron te verzamelen, omdat hij zich alzoo een beeld zou kunnen vormen van de openbare meening in al de landen van Europa over de vredes- en oorlogsvragen en over de oorlogsdoeleinden.

BUITENLAND

NEDERLAND

Huwelijk. — De heer Adolf Roels, de gunstig gekende gentsche cellist, neef van meester Oscar Roels, muzikeraar aan het Conservatorium van Gent, tijdelijk verblijvend in Holland, treedt in het huwelijk met Mevrouw C. Senteur, uit Den Haag. Onze beste gelukwensen.

Uit mijn Huishouwe

't Is 's avonds bij de negene. We zijn gereed om te gaan slapen als Marie mij hotse botse vraagt:

— « Wanneer gaode nu beginne om pataoters gaen? »

— Wanneer? ei as ge gij wilt zulle me wij gaen.

— Wij? Da'den es toch nie nuudig zeker dat 'k meegaan. Ge w'et nog alienst nie of da' g'er gaot 'keune kriegen daorbij 'k h'e te veel werk.

Goa gij morgennichting ne keer tot bij de melkboer en knuip ter daor azuun en honderd vijftig kilos. Brengt er en betse mee en ost er op aan komt zal e kik wel ne kier meegaan.

Ik en h'e nie veel goeste van der omme te gaon, ik en d'enge daor nie veure veur al die sorte van dinge en t'es zu zeker of den dag da Marie, die anders pertan haor genoeg op heur tanden he, uuk nie zot en es van da stielke.

— Ge zijt toch nie benijt zeker? vraagt ze mij. 'ter zijn zu 'eel meinsche die mee van alles afkome. Ge moet maor en beetse veurzichtig zijn.

— 'k Zalle kik tons morge gaon.

Daarop gaon we gaon slapen Marie die es sebiet vertrokken. Ik en kan in 't slaop nie vallen. Ik ben al bezig mee smokkele, 'k zoeken mij in gedachte ne goe weg, waarda'k niemand en zoet gekomen, 'k overknabbele azu ne keer wa da'k aan den boer gao zegge en hoe da'k het aan buur gao legge om toch mijn patate nie te diere te betaolen...

Tons ben ik op den duur toch verkocht geraakt en 'k h'e geslaopen tot 's morgens, tot as Marie mee op te staon mij wakker maaktege.

— Wa weere est? Marie.

— 't Regent en beetse, maor 't zal wel opklaeren.

— 'k Hao het gepeisd, aas ekik levers naor toe moe regent 't alid.

— Doe nen ewe paltos an. Ge moet mee da weere nie inzitten... 't Es tons 't best om te smokkele, ter n'es tons zu veel kontrole nie.

Enfin 'k maake van de maud en d'oud en achter de kaffe trekke kik op.

'k Pakke 't tramke. 'k En kan der most nie op, zu veel volk da ter staot.

't Zijn uuk allemaal smokkeleers. Achter en tijde rijen ben ik aon de staotie waarda'k af moe. 't Es nu nog 'n goe uurke da 'k te voete r'oe gaon.

'k Pakke mijn couraogie in mijn twee hande en 'k beginne daor lange ne handweg in de maore te plantofferen.

hinst da diene smerige wind — den diene was ter nu uuk nog bij van doen.

— de kewe rege in mijn g'zicht komt gaogin. 't Sukkele vuurt, en in mijn binneste vervlooke kik diene oorlog die de schuld van da alles es. Achter en

uur en half, in plaotse van en uurke zie ik 't boerenhof van mijnen boer.

Aos ik op 't hof kome begint den hond te bassen en de baazinne komt buiten.

— Wel heere God toech Menheere, zijdet gij? Wa veur ne goeie wind slaot er u langs hier? Hoe est mee madam? — Goed, merci. Es den baos nie 't huis?

— 'k Zal hem ne kier gaon roepen.

Ze gao weg. 'k Peize: 't meinsch en weet nie wa da ze zegt zeker aas ze van diene goeie wind spreek. Den boer komt af. 't Es nog alid dezelfde klooke, struische vent. Ge zie wel dat er op den buiten nog niets te kort es.

— Goeien dag, Menheere, slecht weere hen. Wa plezier van u te zien.

— 'k Kome kik ne kier zien of daor hier gien pataoters te krijen zijn? We kenne malkanders nu al zu lang; w'hen alid goeie kalante van u, gew'est en 'k peize wel dade mij nu uit den nuud gaot helpe. Surtse da 'k u suk al dikwijls plezier gedaon hen. Ze vraogen overal zuvele da ne menssch, ge meug nog en beetse cens hen, da nie meer en kan volhewen.

Hij bezieet mij, schart ne kier in zijn hoar, stelt hem te peizen en begint in zijn eige en mysterieuse rekninge te maake.

'k Zie het al, 't zulle neste zijn.

— Wel, Menheere toech, da spijt mij, maor mee den beste wil van de wereld, en zal 't nie keune zijn. We moete zuvele leveren aan 't komiteit, de pataoters en zijn uuk nie gelukt gelijk of da 't zoe moeten zijn. 'k H'e der al en beetse verkocht, — want ik en wachte nie om de meinsche tons hukder vel af te struipen — en nu en zal ik maor just genoeg hen veur ons en veur plantgoed. Maar 't spijt mij, hadde gij azu en maand vroeger gekomen, ge zoet er gehiel zeker gekregen hen.

'k Gao der van deure. 'k Lupe gehiel den environ af, nievers geen pataten. Op den duur krijg ik vijf kilos aan 't negentig centiem.

Nu est de kwestie om der mee thuis te geraoken. Weere in 't slijk tot over mijn knoensels. Daor kommek iemand tegen, uuk mee pataoters.

— Waor zijde daor aan geraakt, vriend? Hij begint 't mij t'explikereen. 't Es bij mijne melkboer. Dat en hao'k van hem nie gepeist.

'k Ga me diene menssch vuurt.

— « En pakt 't tramke nie veur weere te keeren » zegt hij tege mij « of ge zijt g'heel zeker geknupt. »

— Laot het ons tons maor te voete aflappe, 'k ben nu toch al bemord tot an mijn huifd en zijpde nat.

Eindelijk ben ik thuis, zekuklielijk sonder avarie, zu nat als ne mespel en zu mee als nen hond.

Marie bezieet mijn fileetse, tons mij en zagt:

— Es da alles dagge mee gebrachht het, 't was wel de morite weerd om mij daorveure zu ongerust te maake. Waor hedde gij zu lang gezeten?

Ik vertel heur g'hie de legende van naoldeke tot drooitse.

— 't Es en schande, zegt ze, achter den oorlog en zal 't hij omtrent mijn deure nie meer kome, hij mag het zeker zijn.

— Mee al da en hemne wij toch geen pataoters, Marie.

— 't En es niets, ge moort er nie meer omme gaon, we zulle liever wa meer geve en z'ons thuis laote bringe.

Onder ons gezeld en elders gezwege, 'k en ben der verdomd nie kwaod veure.

BERT.

Plicht voor Alles!

In beroerde tijden, vooral als deze die wij beleven, worden er menschen gevonden die aan hunnen plicht te kort komen; zoo zien wij er nu dit van de algemeene vervaring waarin de wereld-oorlog ons gebracht heeft, gebruik maken om hunne heiligste plichten onder de voeten te treden; en die heiligste plichten zijn wel de liefde tot God en den evennaaste.

De dierlijke driften worden ontkeend, de onregelmatigheid van de levenswijze doet velen hun vroegere stelregels van liefde en eerlijkheid vergeten om zich te werpen in den kolk van haat, afgunst en zedeloosheid. Wat is er van al den vroeger aangebonden kamp tegen die drie ondeugden te recht gekomen? Velen dergenen welke vroeger eene vooraanstaande plaats bekleedden in het bestrijden van 's menschen driften hebben om wille der zoogenaamde godsvrede, alle werking op dit gebied laten varen, alsof oorlog, d. i. uitmoording van geslachten, toeliet dat nog meerdere rampen het menschedom teisterden.

De groote denker Kant schreef: « Plicht werkt niet met zachte overreding, noch met vleierij of bedreiging, maar alleen door zijn wet aan de ziel voor te schrijven, en aldus,

« zoo niet altijd tot gehoorzaamheid, dan toch tot eerbied te dwingen. »

« De grondslag van den plicht, » zegt Samuel Smiles, « is het rechtgevoel door liefde bezielde, hetwelk al dus den hoogsten vorm der mensche-lijke deugd vertegenwoordigt » en de Heilige Paulus schreef eenwen voor hem « Geef dan aan allen wat gij « schuldig zijt. Wees niemand iets « schuldig dan elkander lief te hebben, « want wie een ander liefheeft heeft « de wet Gods vervuld. »

Vanaf onze intrede in 't leven, tot dat wij hier scheiden spreekt de plicht met zijne ernstige stem in ons binnenste en roept ons tot het volbrengen van hetgeen wij schuldig zijn aan onze mederden en aan onze minderen, aan de menschen en aan God. Elk vermoogen dat ons geschonken is of waarover wij te beschikken hebben sluit tevens een plicht in zich. Een krachtig en alles overheerschend plichtsgevoel is de ware kroon van het menschelek karakter. Zij die door verhevene beginselen bezielde worden, zijn dikwerf geroepen om aan hunnen plicht alles op te offeren wat hen lief en dierbaar is. Toen onze heilige Vader, den geliefden Pius X, tot Paus verheven werd aanzag Hij het als plicht, ondanks zijn hoogen ouderdom, Zijn stil leven als Patriark van Venetië, waar Hij als een waren Vader b'mind werd, vaarwel te zeggen en aan de keuze der Kardinalen te gehoorzamen om het zoo verantwoordelijk ambt van Vertegenwoordiger van Gods Macht, op Zijn gebogen schouders te torschen. Hij de hoogste en de waardigste aller menschen gehoorzaamde en strakte ons tot voorbeeld van plichtsvervulling.

Een wakkere strijder voor ons vaderland, nam met deze woorden afscheid van zijne geliefde:

« Ik min u liefste, trouw en teer,

« Maar vuriger nog mijn plicht en eer »

De groote Wellington had het woord « Plicht » in zijn schild g'schreven en overal waar de geschiedenis hem op 't voorplan brengt, zien wij hem trouw aan de vervulling van hetz'lfde. Toen hij het opperbevel voerde over het leger der verbondenen in Portugal zei hij « Het volk roept « Vivat » en juicht, maar beter ware het dat ieder trouw op zijn post was, zijn plicht vervulde en onvoorwaardelijk gehoorzaamde aan de wettige overheid ». Als hij bij Waterloo naar een van de gedunde voortloek carrés reed, die een nieuwen aanval van de fransche ruitrij te verduren had, schreeuwde hij het uit « Houdt u goed kameraden, denkt aan hetgeen « men in Engeland van ons zeggen « zal. Gij kent uwen plicht! »

Ieder volk heeft alzoo zijne sieraden van plichtsb'ef gehad. Zoo de Van Artevelde's in de roemrijke geschiedenis van ons volk, Washington in Amerika, Nelson en Wellington in Engeland, Bayard-Turenne en de abt de St-Pierre in Frankrijk. Blücher en Bismarck in Duitschland.

Deze grondsteen blijve waarheid dat enkel diegene, soldaat of burger, die zich van zijn plichten kwijt, niet kan veroordeeld worden door het nageslacht.

Op ieder burger rust de dure verplichting, elk volgens zijn middelen, zijn volk te ontwikkelen door het voor te lichten op den weg van hooger en bloei en verzedelijking.

Maar van die ontwikkeling zien wij, helaas, niet veel terecht komen. Wel wordt er in gewonen tijd geschreven dat ieder oogblik moet benutigd worden om zichzelf en anderen tot een hooger trap van beschaving en volmaaktheid te brengen en aan diegenen welke meenen dat het nu de tijd niet is, ofwel dat het onmogelijk is het doel te bereiken, antwoord ik dat de eeuwigheid zelve het verlies van een minuut niet kan vergoeden en dat niets bekomen wordt als men er geen moeite voor doet. Nooit was er een dag, die niet zijn eigen gelegenheid met zich bracht om iets goeds te doen.

Burleigh zei: « Ik zal een weg vinden of er een banen » en Orison Swett Marden in zijn boek « worstelen en overwinnen », « wacht niet op eene gelegenheid, maak ze » en Dr. Ritter « D'edaad is uit het geloof; om te kunnen moet men gelooven dat men kan. »

Lajdzame, zwakke karakters vinden dat het nooit de tijd is om te handelen, maar zij ook zullen nooit prachtige daden verrichten, van hen zal nooit de geschiedenis gewagen, want zij kunnen alleen meeleven, zij kunnen alleen genieten, van wat anderen ten koste van veel moeite, van hun bloed soms, veroverd hebben. Vijanden van 't volk weerstreven elke heerlijke daad geboren uit innige liefde.

De werkliden, bedienenden en beambten die nu toch hun tijd verbeuzelen met oorlogsnieuws te lezen en als echte generaals te bespreken deden beter vakboeken te raadplegen en te bestudeeren in plaats van al of niet zedelijke romans te verslinden.

Zoo werd me verteld door Lode Bakelmans, letterkundige, gehecht aan de volksboekrij van Antwerpen dat een zeer luttel getal vakboeken gevraagd werden in verhouding van het overgroot getal lezingen over detectieve romans en zulke van Aimard, J. Verne enz. Wat zouden we eene heerlijke toekomst te gemoet gaan, zoo eenieder zich wilde bekwaamen in zijn eigen vak, dan ten minste zouden we na den oorlog op eigen krachten kunnen bouwen en zouden we zelf de beste loonen kunnen wegkapen, ten voordeele van eigen welvaart.

Dat is plicht voor den minderen man. Hem aan te wakkeren en voor te lichten is plicht voor den ontwikkelde.

Waarom dan wordt er zelfs tijdens de tegenwoordige bezetting niet gearbeid om, net als men strijd voert tegen tuberculose, kindersterfte, enz., de arbeidsvoorwaarden van ons volk te verbeteren? Kursussen voor metsers, schrijnwerkers en alle andere ambachten in te richten? waarom wordt den kamp tegen zedeloosheid zelf niet door de overheid aangeboden? Waarom houden de gemeentelijke overheden er de hand niet aan de weekerprijzen eens ter dege te keer te gaan. Men vond vroeger tijd en wijskracht om de schrille politieke gezindheden aan te vuren, terwijl nu de leidende standen tijd te over hebben en niets doen.

Het is plicht voor hen nu, onafgezien de vromde macht, die al of niet mede werkt, onverwijd de orde in de samenleving te herstellen, de vakbonden terug in te richten en beter dan door kinema's de minder ontwikkelde te beschaven. Aan de burgerij zich zoodanig in te richten en te bekwaamen, dat zij na den oorlog bestand weze om de mededinging der samenwerkende kapitalistische maatschappijen te kunnen trotseren.

Hoe ook de oorlog een verloop neme, burgers zullen wij blijven en met dien verstande, dat wij, meer dan ooit, zullen bedolven liggen onder oorlogsbelastingen.

Ieder mensch moet een vaderland op zich zelf uitmaken want de grootheid van den enkeling maakt de grootheid van gansch het geslacht uit. Ieder rechtgeaard Belg moet in staat wezen de wereld nogmaals te verblijven door zijn genie, zijn durf en zijn voortbrengingsvermogen. Ons volk moet 't beste en het bekwaamste ter wereld zijn.

En dure plicht weegt op ieders schouders en aan dien plicht verzaken is een grove fout.

J. B.

Aan het Voedingskomiteit

DE AARDAPPELKWESTIE.

Wij lezen in de bladen dat de engelsche regering 12.500.000 kilo aardappelen gekocht heeft in Holland en die daar moet laten bederven omdat er geene scheepsgelgenheid is.

Is dit geene schande zoo iets te moeten lezen, als men den nood onzer bevolking ziet?

Zou ons voedingskomiteit geene vaststappen kunnen aanwenden bij de engelsche regering om die aardappelen onder hun toezicht te laten verdeljen onder onze noodlijdende bevolking? Dit ware voorzeker een goed werk dat iedereen ten volle goedkeuren zou!

BINNENLAND

ANTWERPEN

ANTWERPEN.

Diefstallen. — In de Montignystraat werden ten nadele van Jozefina Collette een groote partij juweelen, een waarde van verschillende duizenden frank vertegenwoordigende, ontvreemd.

— In het huis n. 50 van de Wetstraat zijn onbekende dieven binnengedrongen; men weet echter niet wat er ontvreemd werd, daar de bewoners nog in 't buitenland verblijven.

— Ook werd door onbekenden ingebroken in het huis n. 38 van de Merckestraat; om dezelfde reden kan niet gezegd worden wat er ontvreemd werd.

Achtrgelat.n. — Een jongen van rond de 18 jaar oud liet op de Handelslei op het zicht van de politie een kruik met ongeveer 5 liter melk achter.

DUFFEL. — Verdwenen. — Sedert een 14-tal dagen is het veertienjarig meisje Louisa Bal, wonende Statiestraat, 63, te Duffel spoorloos verdwenen. Zij is 1.65 m. lang, donker bruin van haar, bruine oogen en rond aangezicht. Zij was gekleed met een zwarten voorschoot, geel groenen rok, blauwe jak, zwarte Rousen en zwarte blokken. Diegenen welke enige inlichtingen geven kunnen, worden aan-

zoekt er zoo spoedig mogelijk de droefde ouders kennis van te geven.

MECHELEN.

Diefstallen. — Behendig zijn verleden nacht binnengedrongen in de woning van M. Van de Waert, meubelmaker en winkelier O. L. Vrouwstraat en hebben de geleed op eene som van 1000 frank alsook op 3 hespen, 25 kil. rijst, 50 ken chocolade, eene groote hoeveel witte bloem en verschillende andere ren. Uit het onderzoek door de onmiddellijk gedaan blijkt dat de gens sporen van inbraak te vinden. De kerels moeten dus met valsche tels zijn te werk gegaan. Gedurende de zelfde nacht is men in het ges Coloma bestierd door de « Dame Marie » binnengedrongen en men al de konijnen gestolen die er bevonden. Ook is men de woning M. Pelamakers, Leuvense steen binnengebroken en heeft men een gestolen. Bij M. Van den Eynde vensche steenweg stoom men al konijnen evenals bij M. Goossens de zelfde steenweg. Ten nadele M. Verbeek, Tervuursche steen plunderde men ook het konijnenk

BRABA

GROOT-BRUSSEL. — De stal van kakao. — Wegens deze zaak werden door de politie van lenbeek twee nieuwe aanhoudingen daan, van de genoemden S... en die reeds deelgenomen hadden aan vervoer van de gestolen kakao in Voorgevelstraat, te Koekelberg, B... die tot-nog-toe bij het eerste dorzoek niet werden lastig geworden thans op denzelfden voet handeld als de medeplichtigen, nieuwe feiten ten hunne laste ontdekt. Ze werden ter beschik van den prokureur des konings gesteld.

Een dievenbende. — Mevr. B. Sint-Joost-ten-Noode, had aan ter D... van Pepengem, een wijn en kledingstukken toevertrouwd die ze op zijn wagen had geladen den Bergschen steenweg gele hebben vijf kerels, die sedert tijd het gespan volgden, niet staande den tegenstand van den ter, de mand met mijn vermeer zijn er mede spoorloos verdwenen.

Erge diefstal. — Inbrekers tijdens den nacht binnengedrongen bij M. D... Zerezostraat, hebben meubels opengebroken en hebben een groote hoeveelheid juweelen, stoken, een waarde van 15.000 frank tegenwoordigende. Zij legden de hand op een briefvatsch met 75 in bergleeningen en 40 frank in alsook verschillende oud, munten van waarde, een obligatie van stad Brussel 1905, een aandel van Tramways Madrid-Villa del Prado vijftien dozijn stukken zeep.

TIENEN. — Bandieten. — Nog steeds is er niet het minst gekomen in de moord op de joffer Maria Deronde; de laffe afdenaar blijft, steeds onbekende, schen gaan de bandietenstreken onliggende maar steeds voort. naburige gemeente Goidse drongen des avonds drie gemidd kerels in de in de woning van een ventigjarig vrouwen. De oude werd op 't bed geworpen. Een bandieten poogde het oudje te vergen, terwijl beide anderen de waleegplunderden. De toestand der vrouw blijft zorgwekkend. De onrust heerscht in de streek ter dezer nachtlijke aanvallen en stallen.

Kunsttentoonstelling. — In de van den kinema op de Torsimpel verleden zondag een tentoonstelling geopend van schilderijen, beeldwerken en kunstvoorwerpen, verdigd door de kunstenaars onzer Tijds. De tentoonstelling zullen drachten en muziekuivoeringen houden worden. Inkomprijs 25 men, ten voordele van het Wet Oorlogsverminkten. De tentoonling blijft open tot 25 November.

Bedriegers. — De onliggende pen worden thans bezocht door een zelschap bedriegers, die het er op leggen de lichtgelooovige buitende hunne spaargelden af te maken. De driers geven zich uit als behooren tot eene adellijke Fransche familie door allerlei verzonnen oorlogsen len weten zij de buitmenschen verblinden. Na goed gesmaad te ben verklaren zij naar Holland te len gaan om over Engeland het te bereiken. Doch daartoe hebben geld van nood. Een der aftruggen een zoogezegde zoon van een aohen graaf, toont dan een paar prachtige juweelen, waaronder een uurwerk met ketting, naar zijn zeggen van eene waarde van 2 à 3000 frank. Hij zal dit uurwerk in onderaan stellen voor slechts een 300-tal ken. De adressen worden opgegeven en de lichtgelooovigen

geven het geld; slechts na het der vreemdelingen, komen zij ervaring dat het in pand gegeven werk slechts de waarde heeft van paar franken. Verscheidene menschen uit de streek werden reeds beetgenomen. Oppassen en schichtig zijn is hier dus de bood-

smokkelhandel. — Streng thans opgetreden tegen smokkelaars. Hij die in het op den buurtspoorweg wordt vonden met smokkelwaren in bezit, zal ten minste met zes maanden gevang worden bestraft; de rechter, in wiens wagen de waar wordt aangetroffen, zal mark moeten betalen en de maat der buurtspoorwegen zal worden met een boete van 10.000. Dit is alleszins een afdoend tegen den smokkelhandel.

SENAKEN. — Verleden Donacht zijn dieven binnengegaan in de pastorie van Vissenaken. Het de kelder werd leeggerd; ook een geslachte koe bevoor de volkssoep is medegenomen. Het parket van Loven is ter geweest om een onderzoek te roepen dezen belangrijken dief-

KUNSTNIEUWS GENT.

Vlaamsche Schouwburg.
1 November 1. l. werd « Het des Kruises » opgevoerd. De was goed bezet en het publiek stampvoetend » toe. De op deden hun best, doch er was kennis op te merken, waardoor menig tooneel zijn effect verloor. Het gezelschap nam deel aan tooneel, uitgezonderd twee le. Waarom bleven die gespaard? Het « beschikbare » heeft, en moeten sommige spelers, de dubbele rollen vertolken. De bekende artiesten kunnen zich veranderen, dat is zeker, maar de vrouwen aangaat blijft het gezicht toch altijd het zelfde — hoe de naam ook — bijzonderlijk als de twee helden personen geen tegenstellingen. Wij verwachten binnen van heer Duvoisel ander werk dan komische zijde.

aanstaande tweede opvoering « Het Teeken des Kruises ».

H. V.
« Staat van Herman Van Overbeke » is de titel van een tooneel in drie bedrijven dat nauwkeurig licht heeft gezien en waarvan Vlaamsche Schouwburg eene ver aankondigt op Donderdag 8 aanstaande.

schrijver kon zich reeds verheugen op de opvoering van zijn « Elucht » spel in een bedrijf, dat het gezelschap van voornoemde burg, verleden tooneel seizoen, werd vertolkt. Door de aan verandering en verbetering werkte tot een gemoedelijk tafel.

geheel andere wending is staat ». Bij het inzien van het spel — beter gezegd, realistisch, idealistisch gedramatiseerd met het ons dadelijk tot overtui-

jong met zelfstandige opvattingen bezielde werker.

De grond is weliswaar nog bewerkt geweest, maar door flinke karaktertekening, afwisseling in de tooneelen en duidelijke en gepaste bewoording, is 't den schrijver gelukt eene brok realisme voor te stellen, met alle waarheid en tragische omwenteling.

De held van het spel is Walter Van Woude: — een jong en knap journalist — die slechts het pad ter Waarheid kan beklimmen. Hij kan onmogelijk schrijven en voorlezen, wat hij in zijn binnenst hardop voelt tegenpreken... en hij wordt afvallig. Dit is bon ding de stof die op kranige wijze is bewerkt tot een degelijk tooneelstuk.

Na zulk geleverd werk, moet het voorwaar eene aanmoediging zijn voor den jeugdigen auteur, nog dieper te denken, en wij hopen de overtuiging te mogen uitdrukken, dat onze Nationale Tooneelschrijvers weldra een goede medewerker zullen vinden in den heer Herman Van Overbeke.

De vertooning is hoogst aanbevolen.

Herman Valk.

ANTWERPEN.

Kon. Ned. Schouwburg. — 8 uur: De rechte lijn van Fabricius.

Hippodroom Paleis. — 8 uur: Da Belle van New-York.

Palatinat. — 8 1/2 uur: Spektakel revue. O. W. met nieuwe tooneelen.

Eden. — 8 uur: Nacht-revue in 1 bedrijf en 1 voorspel door E. Castel; Koele Liefde, treurspel in 4 deelen.

Apvres-Palace. — 8 1/2 uur: Siberie, groot realistisch treurspel in 6 deelen naar het onsterfelijke meesterwerk van L. Tolstoj.

Alhambra. — 8 1/2 uur: Het overgroot succes. De groote en de kleine S, revue in 3 bedrijven, door S. Stoffart.

Odeon. — 8 1/2 uur: « In Coupe », kluchtig tooneelspel in één akt: « Het aanklagend portret », treurspel in 4 deelen.

Prins Albert. — 8 1/2 uur: De Gelukzoeker of de opoffering van een jockey; Het geheim der telegraphie, treurspel in 4 deelen.

Inlichtingen

Inlichtingskantoor Halle-Belfort, Gent. — Inlichtingen nopens ziekte, gekwetste, krijgsgevangenen, buiten dienst gestelde of gesneuvelde soldaten bestemd voor ouders of familieleden, waarvan het adres onbekend is en gevraagd wordt:

1) Blicke Cyrille Emile, nr- 17447, artillerie Antwerpen, 3e bat., 11e batt. geboren te Wervicq den 17 Februari 1889.

2) Desmarts Gustaaf Cyrille, klas 1914, le grenadiers, geboren te Wervicq den 23 Oktober 1894.

3) De Poortere Jerom Leo, nr 54506, 23e linie, 2e bataljon, 4e compagnie, geboren te Wervicq den 25 Augustus 1887.

4) De Muysere Armand Juliaan, 3e jagers te paard, nr 54929, geboren te Wervicq den 23 Januari 1893.

5) De Leyse Cesaire Ferdinand, divisie depot van de kavalierie, le jagers te paard, le groep, 2e schadron, nr 17683/401, geboren te Ghelvelde den 17 Maart 1890.

6) De Corte Arthur Julius, vervoer korps, 2e divisie, 4e lanciers, 2e schadron, nr 129, geboren te Wervicq den 15 November 1884.

7) De Cat Alfons Jozef, nr 52449, 2e jagers te voet, 3e bataljon, le compagnie, geboren te Wervicq den 17 November 1891.

8) Claeys Emile Augustin, soldaat, nr 2361, belegeringsartillerie, 6e batterij, geboren te Wervicq den 15 April 1879.

9) Van Henle Robert, soldaat, 3e groep, lanciers, geboren te Wervicq den 30 Augustus 1892.

10) Knockaert Arthur Emile, 5e linie, 6e bataljon, 4e compagnie, nr 53112, geboren te Becelare den 8 Juli 1885.

11) Ferla Lodewijk Jozef, nr 653, soldaat, artillerie, 38e batterij, 11e gemengde brigade, geboren te Gheluwe den 21 Januari 1883.

12) Emaer Jerom Arthur, oorlogsvrijwilliger, vestingsartillerie, Oude God, Antwerpen, geboren te Wervicq den 3 Januari 1883.

13e De Witte Maurits Jozef, oorlogsvrijwilliger, Oude God (Antwerpen), vestingsartillerie, 24e batterij, fort 5, geboren den 21 Juni 1891 te Wervicq.

14) De Witte Juliaan Jozef, nr 4206 6e batterij, 8e divisie, geboren den 2 Juli 1886 te Wervicq (Frankrijk).

15) De Vos Germain, kapitein van de brandweer te Poperinghe.

16) Buckel Julius Emiel, soldaat, nr 22395, le artillerie, le batterij, le groep, geboren te Wervicq den 14 Juli 1890.

17) Blicke Oscar Omer, nr 1573, belegeringsartillerie, 3e bataljon, 11e batterij, geboren te Wervicq den 11 September 1886.

18) Van Acker Gustaaf, korporaal, 5e linie, geboren te Wervicq.

19) Baron Julius Cornelis, nr 43546, le grenadiers, 5e bataljon, le compagnie, geboren te Westoeter den 18 Februari 1882.

20) Brel Marcel Lodewijk Gustaaf, nr 8941-I, 2e vervoerkorps, 7e compagnie, geboren te Wervicq den 6 November 1892.

21) De Man Maximiliaan Hilaire, soldaat, nr 19965, le artillerie, le reservebatterij, le legerafdeling, geboren te Wervicq den 29 Oktober 1883.

22) De Pinoy Albert Omer, soldaat, nr 52455, 2e jagers te voet, le bataljon, le compagnie, geboren te Wervicq den 3 Mei 1891.

23) Van Houle Leo Jozef, 20e brigade, 6e divisie, 2e karabiniers, 2e bataljon, klas 1914, geboren te Wervicq den 3 Juli 1894.

24) Cathem Juliaan Jozef, nr 3519, 8e artillerie, 46e batterij, 2e groep, geboren te Wervicq den 16 Oktober 1892.

25) De Poortere Camille Cyrille, soldaat, 7e linie, 4e bataljon, 4e compagnie, nr 51758, geboren te Wervicq den 18 April 1881.

26) Vernimmen Jozef, soldaat, 4e bataljon, 4e compagnie, geboren in 1891 te Ledeberg.

27) Verhaeghe Jozef Florent, 7e brig. mixte, mitrailleurs, nr 55814, geboren den 13 September 1880 te St-Amandsberg.

28) Tassens Jozef, korporaal, 2e linie, 2e bataljon, 2e compagnie, 57531, geboren te Tienen in Januari 1890.

29) Ingheters Oktaaf, soldaat, A. 104, 46e batterij, nr 1171, geboren te Oostakker den 18 December 1888.

30) Jacques Celestin, machinist, Belgische staat.

31) Vermeire René, 4e lanciers, A. 182, 4e schadron, nr 15120, geboren den 20 April 1893 te St-Maartens-Laathem.

32) Steurbaut Remi, vestingsartillerie, afkomstig van Antwerpen.

33) Delva Arthur Cyrille, soldaat, nr 5712, belegeringsartillerie, le bataljon, 3e batterij, geboren te Wervicq den 13 Mei 1879.

34) D'Hoine Arseen Benoit, soldaat, nr 47742, 3e jagers te voet, le bataljon, 2e compagnie, geboren te Kemmel den 31 December 1881.

35) D'Hantschotter Eugene, soldaat, nr 21993, le jagers te voet, 3e bataljon, 2e compagnie, geboren te Halluin den 2 Mei 1885.

36) Van Raes Victor Isidoor, soldaat, nr 54276, 25e linie, 2e bataljon, le compagnie, 4e brigade, 2e legerafdeling, geboren te Wervicq den 21 November 1887.

37) De Keuver Jules Albert, nr 2314 soldaat, belegeringsartillerie, 13e reservebatterij.

UIT GENT

's Rijks Middellbare Normalschool voor Meisjes, te Gent. Van Monckhovenstraat, 19. — In de eerste helft der maand zullen in het lokaal der school het toegansexamen en het overgangsexamen van het eerste naar het tweede studiejaar afgenomen worden.

Tot het eerste examen worden de juffrouwen toegelaten, die voor 1 Januari 1918 zeventien jaar oud zijn; aan het tweede mogen diegene deelnemen, die sedert ten minste een jaar het eerste examen met goeden uitslag hebben afgelegd, alsook zij die een wettig diploma van onderwijzeres bezitten.

De inschrijvingen worden aanvaard in het lokaal tot en met 7 November e. k.

Ouderdomspensioenen. — De personen die het ouderdomspensioen van 40 frank voor 1917 genieten, moeten zich op de volgende aangewezen dagen begeven naar het bureau der stad, Kouterdreef 3, waar hun de mandaten zullen afgeleverd worden; van 3 tot 4 1/2 uur.

Zij moeten drager zijn van het bericht, gezegd « Enveloppe » van 't Beschermingscomité. Hun mandaat ontvangen hebbend, mogen zij zich, van beide stukken voorzien, rechtstreeks begeven bij den heer ontvanger der donaten, Dokspleats 1, om er 't bedrag te ontvangen.

Wie zelf niet kan gaan, mag zich doen vervangen. Het is onnoodig een levensbewijs af te leveren.

1e wijk: Maandag 5 November. — 2e wijk: 6 Nov. van A tot L en 7 Nov. van M tot Z. — 3e wijk: 8 Nov. A tot L, 9 Nov. M tot Z. — 4e wijk: 10 Nov. — 5e wijk: 12 Nov. — 6e wijk: 13 Nov. A tot L, 14 Nov. M tot Z. — 7e wijk: 15 Nov. A tot L, 16 Nov. M tot Z. — 8e wijk: 17 Nov. A tot L en 19 Nov. M tot Z. — 9e wijk: 20 Nov. A tot L, 21 Nov. M tot Z. — 10e wijk: 22 Nov. A tot L, 23 Nov. M tot Z. — 11e wijk: 24 November.

Stedelijke winkel. — Eierendienst. — Maandag zullen alleen de kaarten van 501 tot 1000 bediend worden.

Nationaal Hulp- en Voedingscomité. — De verkoop van EIEREN wordt voortgezet in de verkoophuizen nr 19 tot 25 ingegrepen, waar de belanghebbende personen — ieder in zijn wederzijdsch verkoophuis — zullen bediend worden als volgt:

Maandag, 5 November 1917 voor de nrs 1-700. Dinsdag 6 November 1917 voor de nrs 701-1400. Woensd. 7 Novem. 1917 voor de nrs 1401-einde.

MELDING. — Maandag, 5 November, letters A en B (Nr 1-1100).

Dinsdag 6 November, letter M. Woensdag 7 November letter B (Nr 1101-3000).

Donderdag 8 November letters N, O, P.

Tuinbouw-onderwijs. — Openbare leergangen van fruit, boom-, moes- en bloementent in de Staatsmiddellbare Tuinbouwschool. Zondag om 9 1/2 uur, eerste les van fruitboomtent door M. A. Collumbien; om 10 1/2 uur eerste les van moes- en bloementent door M. O. Burvenich.

Stads lagere tuinbouwafvandschool. Guinardstraat. — Dinsdag van 6-7 uur, les over scheikundige meststoffen door A. Collumbien; Woensdag van 6-7 uur, over fruitboomtent door Em. Collumbien; Woensdag om 7 uur, boekerij door Aug. Leemans; Vrijdag, van 6-7 uur, les over bloementent door J. Platinx. — Ingang gansch vrij en kosteloos.

De nieuwe bestuurder van den Reinheidsdienst. — Toen den achtigjarige menschen vriend den heer Richard Bael, op zoo'n treurige wijze, en te vroeg voor zijn echtgenoot, kinder en het personeel van den Reinheidsdienst, met het leven werd weggerukt, stelden wij in 't belang van 't personeel, aan ons Stadsbestuur de

vrage: of het niet mogelijk zou zijn om de werf Bael, die door den dood van hun vriend zo zwaar werden getroffen, zooveel mogelijk te vergoeden, door hen zelf een kandidaat te laten voorstellen voor de functie van bestuurder.

Welnu, wij hadden wel gedacht, dat men dit democratisch principe wel in toepassing zou hebben gebracht, om het personeel zelf hun kandidaat zou hebben laten voorstellen en te noemen. Dat is echter niet gebeurd; de gemeenteraad heeft 11. Maandag zelf hierover beslist zonder het personeel hierover te erkennen.

Als plaatsvervanger van den heer Richard Bael, werd den heer Ferrange benoemd tot bestuurder. De heer Ferrange werd gekozen in bal lotering met 17 stemmen tegen 18 aan den heer Lebeuf en 1 wit briefje.

Bij de eerste stemming had M. Ferrange 12, de heer Lebeuf 18, de heer De Groot 2 en de heer Tacon 3 stemmen bekomen, samen 30 stemmen. Voor de ballotering werden er 31 stemmen uitgebracht, door het binnentreden van schepre Hoynderyckx. Wij hopen, dat den heer Ferrange M. Richard Bael, als menschevriend zal even azen.

De Kaas. — Wij drukten gisteren een artikel over van een Gentschen konfrater over het aan komen van een grooten voormanswagen kaas. Wij ook verhoopen dat deze lekkere spij omid delijk onder onze bevolking zal worden uitver kocht, ten einde het gerucht tegen te gaan, dat wij destijds weergaven, als zouden er twee no tabelle Br...s zich den kaas eigen maken, geruch dat zeer in de stad besproken werd.

Kabel gebroken. — Donderdag avond, om 11 3/4 uur, is een kabel van den elektrischen tramway in de Kobotstraat gebroken. Geene on gelukken.

Poging tot diefstal. — Vrijdag nacht werd bij middel van break, eene poging tot diefstal go ploed in het huis n. 12, van de Jan Broeydel straat. De dieven zijn door de bewoners op d vlucht gedreven.

GENTBRUGGE. — Beterverkoop. — Maandag, voor de nrs 3111 tot 3578.

LEDEBERG. — Kabel gebroken. — Vrijdag middag rond 4 3/4 uur brak aan don bock van de Eggemontstraat en den Handelgemenen steenweg een elektrische kabel. Gelukkiglijk wa ren geene ongelukken te betrouwen.

SPORT NIEUWS VOETBAL

Antwerp F. C. — U. St-Gillis 4.

De Brusselaars waren maar met 10 man; speler Thys van St-Gignatius voldeed de ploeg der kampioenen. Zij wonnen gemakkeijk alhoewel hunne beste spelers niet in lijn stonde. Leroy, Adelson, Marbot, Hebdin, stonden in lijn, even als de nog altijd jonge voorzitter Grunneux.

De Belgische Voetbalbond heeft besloten de speeldij der matches als volgt te vernieuwen:

Knapen (Tont-petits), 2 maal 30 min.; Scholieren: 2 maal 35 minuten;

Bij de A. R. A. Gantoise.

Heden, Zondag, gaat de eerste ploeg der Gantoise naar het plein der Bendorcht waar zij, na een schoonen strijd, de overwinning zullen behalen.

Na de eerste ronde der 2de afdeling staan de twee klubs met hetzelfde getal punten: Zondag komt de Racing op bezoek bij de Gantoise; daar het de eerste plaats geldt zoo zullen de spelers al het mogelijke doen om de punten te winnen en het zal voorzeker de moeite waard zijn zich te verplaatsen.

De derde ploeg der Gantoise speelt op het plein van Racing, ontmoeting welko insgelijk. Het zal betwijfel worden.

Burgerlijke Stand GENT.

Aankopen van overlijdens van 2 November

Katharina Hofenboom, wed. Claus, 81 j., Sint-Antoniuslaan, 19; Paulina Demoor wed. Jaxx, 72 j., Casmenterlaan 14; Frans Vermaurck, 16 j., timmerman, Jozef II-straat, 52; Jozef Prangie s. 41 j., papperier, Rapenstraat, 56; Joanna De Ridder, 81 j., wed. Nasse any Rietwaat, 8; Kamiel Emey, 23 j., magazijnier, Zalstraat, 48; Adelaid Buyck, 89 j., z. b., Piinsestraat, 9; Mathi de Vander Heyden, 6 m., Lievek., 12; Konstantijn Buyschaer, 55 j., Drongensteenweg, 73; Marcel S. german, 5 j., Rabotlaan, 105; Karel Imoen, 77 j., z. b., Kluykensstraat, 2; Leonia Vande Velde, 75 j., z. b., echtg. Jozef Kiri, Maagdenstraat, 14; Seraffen De Coninck, 77 j., z. b., Eekloo; Karel De Kock, 60 j., z. b., St-Amandsberg; 1 doodgeboren.

Aankopen van overlijdens van 2 November

Augusta Vanderhyden, Raspuissstraat, 119; Marietta K. ein, Ballenstr., 16; Victor Temmerman, Bruggsteenweg, 64; He'ena Verbeke, Roigem., 32.

DRONGEN

Aankopen van overlijdens van 21 tot 28 Oktober

August Van de Wal e. Luchteren; Sophie D'her-toge, 88 jaar, Schuyterstraat; Coleta Verhooye, 73 jaar, wed. Claeys, Schuyterstraat.

Werkelwerk van De Morgenbode. 26

het Goudland

door Hendrik CONSCIENCE

hunner kamer teruggekeerd, en de drie vrienden elk van zij kant te schrijven. Er was geene in de kamer. Roozeman en Creps recht tegen den muur en ge-eene houten schab voor lesse-Kwik zat neder op den grond, en koffer van Victor, waarop hij had papier had gelegd. Buiten het van Donatus tegen de stijve van Californië en tegen den inkt van San-Francisco, er eenevolledige stilte in de

was veel, z'er veel aan de ouders tellen; ook duurde de arbeid dan een gansch uur. Jan Creps, de eerste had gedaan, wilde Victor storen en zag glimlachend neder Donatus Kwik. De arme jongen was zwerend en knuhtend zijnen aanen te krijgen en maakte let-ten zo groot als vingerhoeden; hij zocht achter de ooren, knabbel-ten tusschen zijne tanden en

verfrommelde spijtig de verdorvene bladen papier, om telkens het moeilijke werk opnieuw te beginnen.

« Kom, Victor, maak er toch een einde aan », zeide Creps. « Er is middel genoeg om een boekdeel over onze reis te schrijven; maar zoo zou het blijven duren tot morgen. »

« Ik heb gedaan », was het antwoord. « Het kost moeite, Jan, om mijne woorden zoo te draaien en te bewimpelen, dat mijne moeder niet raden kunne, welke ellende wij hebben doormaakt. »

« Alzoo, gij hebt noch van de stilte op zee, noch van de ziekte, noch van de gruwelijke haaien gesproken? »

« Ja wel; maar zonder er gewicht aan te geven. Daar, lees, gij moet zien, of onze brieven genoegzaam overeenstemmen. »

Jan Creps doorlees Victors schrift. Toen hij het einde er van bereikte, schudde hij glimlachend het hoofd en las murelend:

« Gedurende die lange, droeve reis heeft uw dierbaar beeld mij altijd voor oogen gestaan, lieve moeder; en nevens u zag ik onverpoosd een ander beeld, eenen engel, die mij toelachte en aan mijn oor suiste: « heb moed, Victor, vrees noch lijden, noch gevaren; want ik heb u niet vergeten, en mijn gebed waakt over u. »

« Het is doorschijnend, Victor, »

monde Creps, « zij moeten halfblind zijn, om niet te gevoelen, dat alles niet zoo lachend is, als gij het in het voorste deel van uwen brief wilt doen geloo-ven. »

« Wij kunnen toch niet heel en gansch logens schrijven, in den zin en in de woorden. Zulk bedrog ware eene andere wreedheid. »

« Het zij, Victor; laat uwen brief zooals hij is. Zeg mij eens, waarom spreekt gij dus lang en breed van Donatus Kwik en van zijne eenegenheid voor Anneken van Natten-Haesdonck? Gij schijnt een inzicht te hebben. »

« Inderdaad. Begrijpt gij het niet? Ik zie, dat de eenvoudige jongen niet goed kan schrijven. De zuster mijner moeder woont te Boom, bij Natten-Haesdonck. Ik heb de hoop, dat Anneken langs dien weg zal vernemen, dat Donatus Kwik nog altoos aan haar denkt. Men kan het niet weten: mis-schien zal hetgeen ik over hem schrijf, hem nuttig zijn voor de toekomst. »

« Bah, gij neemt Donatus veel te ernstig op: hij is een goede jongen, dit zal ik niet miskennen; maar dat hem de hersens niet recht in den kop liggen, betwist het, indien gij er lust toe hebt! »

Donatus had zijnen brief eindelijk naar genoegen afgeschreven, en naderde de beide vrienden met een blad pa-

pier in de hand, terwijl hij zegevierend mompelde:

« Als de vader van Anneken — dit « dagement » zal krijgen, zal hij denken, dat ik al schrikkeijk rijk moet zijn, om zoo te durven schrijven aan eenen « garde champêtre ». »

« Laat zien », zeide Jan, hem het schrift uit de handen nemende. « Uw brief is tamelijk lang. »

« Ik geloof het wel: ik heb er eene geheele schoof op geweeft. »

Creps poogde het schrift te ontcijfe-ren en las dan met luider stemme:

« Achtebare vader van Anneken, deze dient om u te laten weten, dat ik op Californië ben aangekomen, gelukkig en gezond, en ik verhoop van u lieden hetzelfde. Binnen eenige dagen reis ik naar de goudputten, om er eenen geheelen graanzak van vol te scheppen, en zoo gij uw Anneken voor mij wilt bewaren, totdat ik terugkeer, zal ik u zoo rijk maken, als de Schelde bij Natten-Haesdonck diep is. Gij weet genoeg, dat Anneken niet kwaad op mij is, en dat zij, och arme, halfzot was geworden, nadat gij mij zoo brutaal uit uwe deur gesmeten hadt. Gij hebt geen zieken compassie noch met uw kind noch met den ongelukkigen Donatus; maar indien gij Anneken aan eenen andere durft geven, terwijl ik hier in het Goudland ben, zal ik u doen afzetten van uwe plaats van

« garde champêtre », en gij zult mij tot uw groot verdriet zien trouwen met de juffer van een kasteel, waar gij zelf kunt op wonen, als gij wilt. Het is te nemen of te laten. Denk er eens goed op en doe de complimenten aan de vrienden, waarmede ik de eer heb te zijn. Donatus Kwik, goudzoeker in een groot hôtel te San-Francisco, op Californië. »

Er werd hartelijk met dien dreigenden brief gelachen, en Roozeman poogde den jongen boer te doen begrijpen, dat hij beter zou doen met den zin er van te verzachten; maar Donatus wilde er geen woord aan veranderen en gaf voor reden, dat de veldwachter van Natten-Haesdonck een stijfhoofdige kerel was, van wien men niets hoegenaamd door goedheid kon verkrijgen.

Terwijl Jan en Victor de brieven verzegelden en de bestemming er op schreven, riep Donatus Kwik uit:

« Wordt voortgezet. »

RAAGT OVERAL HET
BE TE POETSMIDDEL VOOR ALLE METALEN



KOPRA



ESTE POETSMIDDEL VOOR ALLE METALEN
OVERAL VERKKRIJGBAAR

Kleine Aankondigingen

50 centiem per inlascching van 5 lijnen.
Daarboven 20 centiem voor elke regel meer.
Dienstaanvraag - Dienstaanbod:
75 centiem voor 3 inlascchingen.

Men verlangt te koop
een COFF-
FRIET in goede
staat, zich te wenden tot
het bureau van het blad,
Gent. 96

Zoekt een ernstige huur-
der voor in huur neming
van een schoon gelijk-
vloers. Voordeelige prijs.
Schrijv. bur. dezez lett.
G.M. Gent. Geheime.
verzekerd. 110

MEN VRAAGT
halve en volle Strijksters
van 7 tot 12 uur en van
1 tot 6 uur Weldadig-
heidsstaat, 100, Sint-
Amandsberg. 108

**LANDBOUW-
ZAKEN** 80
Mechelachestr., 3, Brus-
sel, zoekt gewestelijk
Agent, in betrekking met
pachters en veedokkers.

**GROOT Aankoop
KLEIN Verkoop**
'T MEULEKEN
Aankoopers,
wilt U voordelig en ter trouw koopen,
wendt U tot het Huis
Philemon COCH Z
Lange Munt, 16, GENT

VERKRIJGBAAR :
Allerfijnsche Scheer-, Toilet- en Mar-
seilsche Zeepen (eigen fabriek),
Hollandsche Zeepen, Zeepoeders,
Puddingpoeder, Lucifers, Vermicelle,
Confituur, Peperkoek Schoencreem,
Kachelgans, Cognac en andere
Franken, a'sook Tabak, Cigaren en
Cigaretten, enz., enz.
Het Huis is bijzonder gekend voor het
MERK "'T MEULEKEN",
Allerfijnsche Toilet- en Scheerzeep
BE-VELLIGER TEN HUIZE & IN DE VLAANDER

Adolf VAN DEN BREEN
Slachthuislaan, 17-18, GENT

Alle soorten van Emballeerpapier
op rollen en formaten

Witte Cassé, Perkament Satiné, mat en transparant,
voor Winkeliers, Vleeschhouwers, Slachters,
enz. — Perkament Vegetal, goed tegen het water en
in het vet voor Boter- en Vischkoopmans.
Zijde papieren in alle kleuren voor Bloemisten.
Geglacéerd papier in alle kleuren voor doornen-
makers, enz., enz. — Parafine papier voor Caramellen.

BROUWERSPAPIER
Cassetten en ronden voor Pateibakkers.
Papierenzakken voor alle bedrijven.
Bijzonderheid van Zakken voor Beschuit, Sui-
kerij, Koffie, Thé, Bonbons, Pralinen, Pattat-
enbloem, Soda, enz.
Zakken voor Klakken, Hoeden en Modisten.

Etiquetten voor Suikerij. 66
Zeer voordelige prijzen voor alle artikelen.
Men geest zich ook met het drukken der firma's
op de papieren en de zakken.
Huis bestaande sedert 30 jaren.
Het huis koopt ook uit ter hand alle soorten papier.

Izerwinkel K. PLATTEAU
14, Vleminckveld, 14
ANTWERPEN

SPECIALITEIT VAN
Bouwartikelen & Gereedschappen
VOOR ALLE STIELEN 15
HUISGERIEF, enz., enz.

Fabriek van Muziekinstrumenten
voor HARMONIEN & FANFAREN

Huis E. FAUCONIER
Keizer Karelstraat, 83, GENT

Snaarinstrumenten in alle prijzen
Bogens voor Violon, Cello en
Kontrabassen
Snaren van 1^{ste} tot 4^{de}



Allerhande
Toebehoorten
Reparatiën
PIANOS
HARMONIUMS
Het Beste en
Goedkoopste
Muziekinstrumenten



**GEWAARBORGDE
SPAARAANDEELEN**

DE WIJZE
spaart niet zonder doel!

Geen andere manier van sparen kan U in betere voorwaarden en in
minder tijd dezelfde voordelen bezorgen.

Wij bieden U ongetwijfeld de beste combinatie aan om na beperkt
getal jaren in het bezit te komen van :

Een erfdeel voor uwe familie.
Een bruidschat voor uwe kinderen.
Een pensioen voor uwen ouden dag.
Eene vergoeding ingeval van ziekte of werkloosheid.
Een eigen huis door koopen of bouwen.

**SPAARKAS : 4 o/o Interest - SPAARBOEKJES WORDEN
GRATIS AFGELEVERD**

GELDEN beschikbaar op Hypotheek
KAPITAAL : 2.000.000 fr.
Bedrag der zaken : 22.469.000 fr.
Reserven : 1.539.714,39 fr.

Naamlooze Vennootschap : 25, Leopoldstraat, Brussel
VOOR ALLE INLICHTINGEN WENDE MEN ZICH TOT :
M^r F. VAN HERCK, Opziener, 9, Speequest, te Mechelen
of tot de Agenten : M^r F. DE BOLDER, 2, Coventstraat, Mechelen,
M^r L. ROZIER, 275, Molenstraat, Heyst op den Berg,
M^r L. MEES, 2, Dorpatstraat, Willebroeck. 94

A. DIJLGAT 17, Wendelsteeg, 17
(Serpentstraat)
- GENT -

HANDL IN KOLONIALE WAREN

In 't Groot en in 't Klein

zoals : Peper, Mostaard, alle soorten Borstels, Zeepoeders,
Waschpoeders, alle soorten Zeepen : « Sunlight », « Duijies »,
« Triomp », Zeepoeder Coprah, Allumetten parafine en
sulfer, Waschbrokken, Sel-de-Soude, Bouillon-cuben, Pudding-
poeders, Sidol, Kopersglans, Schoencreme, Confituren, Black,
Bruine Zeep, zachte Witte Zeep, Koffie met Ma't, alle soorten
Toiletzeepen, enz., enz. — Spécialiteit van SCHEERZEEP.

Alles aan Concurrerende Prijzen 102

**PUBLIEKE
FONDSEN**

Aug. VAN DEN BOGAERT
Botermarkt, 10 - GENT

Uitbetaling van alle betaalbare
Koepons - Aan- en Verkoop
van alle Waarden - Inlichtin-
gen betreffende alle Aftien en
Obligatiën.

Betaalbaar : Nord-Espagne spée. Pampelone,
Saragossa, enz. Cédulas or et
papier. Uruguay, Dominica, Japon, Argentine 1911,
4 1/2 et 1887. Belge Annuités, Vlemaux 3 o/o,
Congo 4 o/o et Crédit communal 3 et 4 o/o, enz.
Bureau open van 8,30 tot 12 u. en van 14 tot 18 u.

PAS VERSCHENEN : MELKERIJLEERGANG

door TH. DELEU en L. DHONT
4de Verbeterde Uitgave van LEHERTE-COURTIN - Ronse
Prijs : 3 fr. TE VERKRIJGEN bij Van Goethem en Buyens te Gent, bij De Wit
te Brussel en in de « Nederlandse Boekhandel » te Antwerpen
BIJZONDER AANBEVOLEN VOOR ONDERWIJSGESTICHTEN 97

LEENINGEN OP EIGENDOMMEN

Voordeelige voorwaarden door bijzondere overeenkomst
AAN- & VERKOOP van Huizen Landen, enz.
BUREEL : Werkdagen van 9 tot 1 — Zondagen van 1 tot 3 uur

M. MINNAERT 100

ONTVANGER-BEHORDER VAN GOEDEREN
Begijnhoflaan, 21 (Rabat-Tram 1), GENT

Groothandelaars, Voortverkoopers,
Voor **ZEEPEN** wendt U rechtstreeks aan
het **FABRIEK**

HET SERPENT
Onmogelijke concurrentie Serpentstraat, 8-10, Gent Onmogelijke concurrentie

Toilet-, Huishoud-, Marseilsche- & Waschzeep 40

**GECOMBINEERDE
BROODOVEN
TEGELIJKERTIJD
FRUITDROOGER**

"LE MERVEILLEUX"
NIEUW GEBREVETEERD MODEL D. C.
Fr. 30.00 compleet

BAKT DROOGT
BROOD FRUIT
KOEK BOONEN
VLEESCH GROENSEL
VISCH VRUCHTEN

Werk op gasvuur en op gewone stoof

Huis DUTRY-COLSON
12 - VELDSTRAAT - 12
GENT 44 Men vraagt
voortverkoopers

ZILVERWERK & JUWEELEN
Verwisseling en Inkoop aan den hoogsten prijs
van Zilver, Juweelen, Diamanten en Bril-
lantien. Aankoop van verouderde Koopwaren
alsook Mondstukken, Munten en Medaillen.
Verkoop van Trouwringen (waarb. 18 kar.)
Brabantdam, 80, tegen S^{te} Annakerk, Gent. 61

Fabriek van BRILLEN & PINCE-NEZ
Lange Violettenstraat, 17 - GENT
aan Walpoortbrugstraat, 2

Alle beste Engelsche
en Amerikaansche
modellen, met fijne
kristaal-glazen. Ook
een deel brillen van
af 1 frank.

Prijsvermindering voor Voortverkoopers
Grote keus van Vergrootglazen, Ver-
groeters, Barometers, Thermometers, Alkool,
Melk en alle andere Wegers.
Passers, Landmeters en Teekengerief
REPARATIËN & NIEUWE GLAZEN AANSTONDS

LEERGANG DOOR CORRESPONDENTIE
PHILOTECHNISCH INSTITUT
Gebroeders BUCHET 109
Gesticht den 1^{sten} Mei 1902
Vlaamsche leergangen :
1^o Sprakleer in 50 lessen. Opstelling tot den koop-
handel en andere, meer dan 100 voorb.
2^o Fransche taal in 80 lessen met vele oefeningen.
3^o Boekhouden-Rekening, in 48 lessen.
Vraagt onze kosteloze intekeningsberich-
ten : 8, Eug. Verheggenstraat, Brussel.

VRAAGT de EERSTKLASSIGE PRODUCTEN
TOILETZEEP

"'T SCHILD"
Zeeppoeiers, Pudding-poeder, Vanillesuiker,
Vermicelle, Noedels, Lucifers, Borstels,
Schoencreem, Kachelglans, Nachtluchten,
Peper, Muskaatnoten, Dwijlen, Stijfsel, enz.
17, Baudelooststraat, 17, GENT

LAAT ZE NIET MEER TREKKEN
VERLICHTING in 10 minuten. GENEZING
in eenige uren van TANDPIJN, KOPPIJN,
SCHELE HOOFDPIJN, ZENUWKOORT-
SEN, enz., enz., door de
CACHETS ANTIDOLOR
van den gedipl. Tandm.-Apoth.
VINCART - Antwerpen
2 frank de doos
Algem. Dep. : GROOTE APOTH.-DROG.
113-115, hoek Montigny- en Brusselschestraten
Recht over het Zwemdok
Zin- en Feestdagen den ganschen dag open

Robertine & Ern. Verem
Steedam, 23, GEN
HANDEL IN ETELIJKE W
Bijzonderheid van fijne O
Haring, Paling, enz.
KAAS ALLER SOOR
Konde Spijssel - Fijne Drink
GROOT - Billige prijzen - KL

TE KOOP
aan voordelige prijzen in
Zagerij Henri DE CO
Oranjestraat, 149-150, ANT
Droog gekapt Brandh
Krollen in pakken en bl
om de steenkool te verv

Sluit uw licht af! met de
PAPIERST
Plaats zich op zelfwerkende of gewo
rollen. — Goedkoop en sterk. — Mag
Behangartikelen J. DE BUC-NOE Steendam

Jacqu. B
Zichtbaar
St-Jacobi
ANTWERP
(Nabij St-Jacobi
BRILLEN en NEUSNIJERS in alle
Steeds voordelige prijzen. Vakkundig
Het huis gelast zich in 't bijzonder met
der voorschriften der Heeren O
Accumulatoren voor Ver

LIJMT met "COLO D
W. HOLSBOER, 120, Noordlaan
tusschenvervalp, BR

JUWEELEN & ZILVERW
UIT OKKASIE
Aan halven prijs - Goede slagen te de

**VERWISSELING
EN INKOOP**
aan den hoogsten prijs
van Brochen,
Ringen, Kettingen,
Oorringen, enz.
Zilver, Diamanten,
Brillanten, Perels
en Fantazysteenen. 95

Vooraleer te verkoopen komt eerst
of laatst bij :
D. GHYS, Brugscheportstraat 18 (tram)

**PLAATST
UWE**

Aankondigingen

IN

DE MORGENBOD

**'t meest
gelezen
blad.**

Uitgever : E. Carnoy
Hondrechtstraat, 6

DE MORGENBODE

Bijvoegsel van Zondag 4 November 1917

Allerzielen

(Vervolg en slot).

En dan gingen ze den tempel binnen.

Er was reeds veel volk gezeten op lagen stoelen, 't hoofd gebogen, prevelend gebeden met opengepen lippen en tusschen vinger en duim schoven traag de beieren van hun paternoster.

't Hoofd ontblootend, ging Koben gevolgd door de naar 't wijwatervat, stak er de hand in, makend de vingertoppen en sloeg zich een heil. En dan nam hij insgelijks, zoo weinig geslacht mogelijk makend, op een laag stoelken plaats begon aan zijn paternoster te bidden.

't Was er plechtig stil men zou er een muis horen loopen hebben. Enkel verschoof soms een stoel of er werd eventjes lichtelijk gucht.

Er hing een lucht zwanger van wierookwalmen. Alles getuigde hier van eenvoudigheid; geen versierende kleuren en kostbare versiering: aan de witgekalkte muren een droevige kruisweg, op de muurschilderingen zacht gekleurde heiligenbeelden en geen enkele scherpe lijn, alles waardig voor een huis Gods.

Op 't eenvoudige altaar branden zes pruttelende kaarsen, die, een vage klaarte verspreidend, zich nu eens rokken, dan weer inkrompen, al naar gelang 't aanrukken van den tocht, en alles roeren en leven deden.

Twee hanglampen verlichten profijzig den tempel, waar de schemering langs de wanden opklom en 't gewelf in geheimzinnige donkerte te hullen. Achter de eenvoudige eikenhouten communiebank stond de baar, met 't rouwkleed overdekt, bedekt met uitgedoofde waskaarsen; zinnebeeld van de mysterieuse Dood, dat de menschen doen deed.

De klokken geraakten uitgeluid.

De kerk was bomvol van biddende geloovigen. Een klokje klepte.

De oude pastoor met goud-lakenen kazuivel, dragend de goud-stralende montrans, onderpastoor en misdieners in witgepijpte albe, kwamen uit de sakristij en gingen naar 't altaar.

De pastoor klom de trappen op en de montrans heffende zegende hij de menschen en dan zeide de onderpastoor te eerbiedig ten toon.

't Lof ving aan.

Zacht begon 't orgel te ruischen. In toenemend dreunen en dan weer heel langzaam wegsterven kwamen de tonen slepend uit de koperen pijpen en vervulden de gewelven met geheimvolle muziek. 't Was als zweefden in de donkerte daarboven onzichtbare wezens, die zongen, nu eens als heel verre, dan weer als dichtbij, vreemdheid schoon, de toehoorders brengend in zalige ontoering.

En nu weken beurtelings de schorre stemmen van priesters voor 't nu zware dan fijninnvallende gezang van op 't duistere oksaal, begeleid door 't dreumende orgel. 't Was of duizende zielkens van afgestorven wezens door 't kerkruij waarden, zingend een klagend lied, herinnerend aan hun

overledene naastbestaanden, dat ze nog bestonden en 't was of ze trachtten de aanwezigen te raken aan de gevoelige vezels van 't harte, als om hen te bewegen voor hun te bidden....

En de geloovigen, denkend de een aan hun kind, de ander aan hun vent of vrouw, deze aan vader of moeder, baden, de lippen pijnlijk oopen en bogen dieper het hoofd.

En de Vervloeten meenden de stem van hun dochter te hooren, die vroeg, toch voor haar kind, haar Jefke te zorgen... tot Nard, haar man terug kwam.

En in hun binnenste beloofden de oudjes het en de stemme dankte hen...

En vurig baden de menschen.

De klaagzangen en 't orgelruischen hield op.

De paternoster, ter nagedachtenis der geloovige zielen, werd gelezen. De pastoor, met heesche stem, bad voorop en dan viel, als een roezemoezen, de menigte in.

En dit gedaan, volgde de litanie.

Dan begon weer 't orgel te ruischen en slependzacht, als aangelvend van heel in de verte, dan harder stilaan, als 't ruischen van den wind in 't geboomte, bij herfstavond langs den stroom.

En dan vielen weer almeteens de klaagzangen in.

Nog 'n wijle duurde dit en dan zegende de pastoor nogmaals de donkere menigte met de gouden montrans.

De pastoor in gouden koorkap, gevolgd door de kerkdienaars, verliet 't altaar en ging naar de communiebank.

En nu stelde de menigte zich in beweging, heel stille en als een donkere schaar, zonder drummen, nu op, dan neer, waggelde ze naar voren en een voor een kusten ze de heilige patene. En ieder legde een kleine gift in de zilveren schaal. En ingetogen, met de herinnering aan de donkere doodsbear, verliet men den tempel.

't Lof was 't enden.

IV.

Vervloet en zijn vrouw stapten 't nederig kerken uit, wierpen nog een blik naar 't graf hunner dochter, onzichtbaar in 't avondduister, dat tallenkante was neergezegen, en traden op straat.

Hier en daar, als een roodgekreten oog, blikte een raam in de duisternis.

Weldra hadden ze 't dorp verlaten en nu ging 't weer den dijk langs, die opdonkerde als een reusachtigen muur, waarop kruinde, hier en daar, een note'ar zijn zwarte silhouette.

Daarachter neurde de stroom zijn droevig lied.

Rechts lagen de polders, als ondoordringbare duisternissen, waarbovenuit, hier en ginder, licht op- en neergaande boomen zich somber aflijnden op avondblauw.

En de boomen ook zongen een doodenlied.

Vóór hen uit rees de groeiende halve maan, goudgeel, zich omringend met een nevelring, aan de kimme.

Ze naderden 't huisje, miserieachtig ook, van Wardje Sanders.

Mina stak 't lage deurke open en riep :

— Jefke.

— Ja, meetje, antwoordde 't kinderstemmeke, ik kom.

De twee oudjes gingen, stillekens, verder den weg op, die den dijk opronkelde en bleven daar wat wachten op de hoogte.

Vóór hen lag nu de murmelende stroom — voortrollend zijn donkere wateren — waarop de maan, hooger geklommen, een zachten zilver-schijn legde. Rechts en links zwartten de beide beboomde oevers, met hun geheimzinnige kronkelingen van den nu en dan uitzettenden dijk en ruischend riet.

Jefke kwam aanloopen beide de oudjes een hand gevend.

't Drietal vervolgde den weg. Weldra hadden ze hun woningsken bereikt.

In den haard brandde 't houtvuur nog. Koben wierp er wat poerdroog hout op, dat knetterend gensters opjagend vuur vatte en likkende vlammen, verspreidend een rosse klaarte in de keuken, flakkerden op langs de zwart-berookte haardwanden.

Mina hinz wat aardappelen, overschot van te middag, in een gietijzeren keteltje, ter verwarming boven 't houtvuur, om dan dien gestoofden kost, met 'n paar vethammen elk, als avondeten te verorberen.

En dan zette men zich, in den vaalrooden schijn, die diende als licht in de kamer, waar de hoeken duister bleven, vol van mysterieuse dingen.

Koben stak zijn pijpken aan. Met trage trekken zoog hij den tabaksrook door den steel, zoodat de tabak vuurvonkelde in den pijpkop, waaruit blauwe wolkjes naar den zoldering in vreemde kringen ontkonkelden, en blies hem dan smakelijk, in grijze wa'men, van tusschen de dunne lippen.

't Was stui in 't keukentje, enkel de hangklok tikte traag gemeten den tijd, de slinger schuurde heen en weer en 't houtvuur knetterde somtemets, wevend een stemming van vrede in 't petietierig kamertje.

— Zeg peter, sprak Jefke plots, Wardje Sanders vader heeft 'n kaart geschreven en zegt, dat hij hoopt weldra naar huis te kunnen komen.

— Zoo... En wanneer hebben ze die kaart gehad?

— Van achternoen... De champetter heeft ze gebracht.

— Zoo.

— Zeg peter, wanneer schrijft mijn vader ook eens, 't is nu al zoolang geleden?

— Die kan niet schrijven, manneke.

— Maar Wardje's vader kan wel?

— Ja, maar die is krijgsgevangen.

— Waarom laat vader zich ook niet krijgsgevangen nemen, dan kan hij ook schrijven.

— Dat mag niet manneke.

— Maar zeg eens peter, wanneer zal vader nu naar huis komen?

— Als 't vrede wordt.

— En wanneer is dat?

— Ha!... met Kerstmis misschien.

— Met Kerstmis... Hoe lang is dat nog?
— Nog twee maanden.
— Is 't waar meejte, komt vader dan naar huis?
De oude knikte en 't knaapje was tevreden.

De oudjes bekeken malkaar en beiden vroegen zich weer af, of ze Nand nog ooit zouden weerzien. Mocht hij eens niet weerkeren, wat zou er dan van 't knaapje geworden? Ze werden oud, hun tijd ging korten en weldra zou men ook hen naar 't kerkhof heendragen... Wat zou er dan van 't kind geworden? 't « Weezenhuis »?

En 't oude mensche pinkte een traan weg, die in 't hoekje van haar oog blinken kwam, als ze daar aan dacht en Koben, dit ziende, zoog sneller aan zijn pijp om zijn tranen te verkroppen.

En 't knaapje was blijde.

V.

De duisternis was allengs over loopgraven en schansen neergezegen.

De kanonnen, die van wederzijds, gewelddommend, dood en verderf hadden gebracht, houdend de soldaten in pijnlijke spanning, verdoovend 't gehoor, staakten 't een na 't ander, maar langzaam, 't vuur.

Nog 'n wijle en 't werd heel stil, geheimzinnig stil, na al dat gedommel, geratel en geknal, gevloek, getier en gekerm. Soms siste nog een gloeiende granaat: genster, opflikkerend uit een reusachtige smidse van onder den zwaren hamer van een cycloop, wentelend en draaiend door de lucht, achter latend een vurige streep, aanduidend zijn baan, en viel dan ergens in 't tusschen loopgraven, openbarstend met donderend gekraak, opwerpend aarde en hout en staal en ook wel menschenstukken; of een geweerd knalde of een mitrailleur ratelde en 't klonk als een akelige doodenlach in den nacht.

Zou er nu één aanval volgen?

Elk hield zich gereed ter verdediging en, verbeidde met bange verwachting.

En een heele tijd verliep, maar niets roerde in de vijandelijke linies.

Stilaan ontspanden zich de gefolterde zenuwen der wachtendloerende soldaten, zich toch houdend steeds rechtsgereed, op alle verrassingen voorbereid.

De hevige strijd was nu verstomd, tot hij weer plots ontbranden zou.

Allengs trokken de bedwelmende, vergiftige kruitdampen op, die hingen heel laag en werden door den koelen wind, die woei van de zee den lande ingedreven en hier en daar plette door gore wolken, als overgrootte meren, donkere vlekken nachtblauw en daarin pinkelde alhier en alginder geelgroen of zachtblauw een ster.

De groeiende halve maan kwam van achter grauwe wolken en haar flauwe klaarte zeeg langs den hemel op aarde neer, verlichtend heel vaag 't gruwelijk drama, dat door de menschen werd begaan.

Maar lang, lichtte ze niet, want ze verborg zich weer, als huiverend van afschuw voor dit wreede tooneel, achter grauwwarte, voorbijrijvende wolken en ook de sterren verdwenen als verschrakt.

Toen verlieten 'n vijftiental donkere gestalten, 't geweerd stevig omklemd, een gasmasker voor 't gelaat, 't hoofd met 'n stalen helm gedekt en aan de gordel 'n paar handgranaten, de gruwelijke loopgraven, waar hing akelige donkerte.

Soldaten, duivels gelijkend, aangevoerd door een korporaal, die gingen op verkenning.

Behoedzaam, speurend rechts en links en dan weer vóór hen uit, luisterend met gespannen oor of er geen onraad was, slopen ze voort over den omgewoelden grond, nu en dan plotseling staand-blijvend, meenende iets te zien bewegen of iets verdachts te hooren en dan, de ongegrondheid bemerkend, weer verder sluipend, met ingehouden adem.

Niets roerde in de vijandelijke loopgraven.

Zouden ze daar nog niets bemerkt hebben?

Voorzichtig, zonder een woord te spreken, alle geluid vermijgend, dat maar ietwat de aandacht trekken kon, want ze wisten, dat overal schildwachten loerden, van wien ze niet ver meer verwijderd waren, vervolgd, ze gebukt, den gevaarvollen tocht.

Ieder oogenblik kon men iets ontdekken en ze wisten, dat er dan makkers zouden vallen.

Daar scheurden de wolken en... de maan kwam te voorschijn. Haar zilveren licht droop beneên, eventjes maar, en dan verdween ze weer.

Maar 't was genoeg om gezien te zijn geweest.

En plots ratelden nu de mitrailleusen en knalden geweerschoten met blauwe vlammekeens, 't dooënd lood zaaïend in 't ijl. Gelukkig dat 't aanstonds weer donker geworden was; dat kon hen nog redden.

Aanstonds trokken ze weer behoedzaam terug.

Eensklaps weerklonk een pijnlijke kreet in den nacht nog een en nog een.

Drie man waren getroffen...

Kermend werden de jongens door hun makkers opgenomen en voorzichtig weer terug naar de loopgraven gebracht.

En daar werden de kleeren der gekwetsten opengesneden en de wonden, waaruit warme bloed vloeide, verzorgd, die alhoewel ernstig, toch niet doodelijk waren.

De andere, een jonge man, was in den rug door drie kogels getroffen en verloor veel bloed, dat door zijn kleeren heenvliette.

Dien ongelukkige zou zijn wonden niet lang overleven.

Toch trachtte men hem te verzorgen, maar 't was nutteloos, want weldra gaf hij den geest, murmelend:

— Vrouw... Jefke... vaarwel...

't Overige zwierf in een doodsgeroel. De dood had geogst.

En 't huis vroeg men zich af... of Nard nog ooit weerkeren zou!...

H. PAUWELS.



Niet blijven treuren.

O! hoe brandend en verteerd was de reikhalzing naar het weerzien van de aan het front strijdende echtgenooten, vaders, zonen, broeders, bruidegoms en vrienden, en die nu, helaas! gevallen zijn zonder nut voor ons zoo geliefde vaderland. Hoe vurig verlangde men ze weer te zien aan den huiselijken haard, besprekend den last van den dag, den kommer en de zorgen des levens. In elkanders hart uitstortend de vreugden en blijdschappen, welke de angsten hier afwisselen; zich onderling aanmoedigend in den onvermijdelijken strijd die voor de meesten onder ons dien is voor het bestaan.

Hoe smachtte de gade naar de terugkomst van dengene die de helft van heur zelve is, de vader

harer kinderen, haar sterksten en natuursteun in de lastige taak van huisvrouw en moeder.

Hoe innig waren vader en moeder verblijd hoe klopten hunne harten reeds bij de gedachte vrucht hun beider bloed weer aan hun minnender ouderhart te kunnen drukken; en hoe waaide zij zich weer in die gelukkige dagen en stonden toen ze den lieven zoon, als wichtje, op hun armen droegen.

En de bruiden? hoe telden die de vele dagen en uren, welke hen nog scheidden van den tijd dat de geliefden konden terugkomen, en hun ten altare zouden gevoerd hebben. En diep lag in hunne harten vastgeankerd dat overtuigd zijn dat, met hem zij door 's woelige zee, de have veilig bereiken zouden welk schoon plan smeedden zij niet om het het verblijden samen te vieren, en voor Gades overheid een nieuw gezin te stichten, en samen maar één meer te zijn, twee zielen in één gedacht, twee harten naar één slag, in één leed.

En dan de zusters onder welke er welk velen zijn die maar één broeder hadden, en nu vurig zijn thuiskomen verbeidden, daar hij schied de eenige, of toch de beste van het was des gezins, gezien vader al bezweend onder den last van de zorgen voor talrijke kinderen, en dubbel verlies en dubbele smart.

En ook gij, trouwe vriend, wiens hart nu bloedt om het verlies van hem die u zoo de baar was, denkt aan hem.

Allen hebt u het beeld des geliefden in oogen, gij ziet hem in uw binneste, gij drukt spreek met hem over het doorleefde; vreugde en smarten, wel en wee, lief en leed worden eens doorleefd, het ernstig en plechtig gesproken wordt nog herhaald en herdacht, en dan denken de ziltren tranen u uit de oogen omdat hij Gades lieve zonne niet meer aanschouwen mag. Och ja, laat ze maar vlieten die tranen, het zijn er gemengde van droefheid en liefde, welke u braven van vreugde zullen bereiden wen u niet treuren blijft, en niet als Rachel onontvankelijk wilt blijven voor troost, omdat zij, de gevallenen, er niet meer zijn, en zij uwe harten in het graf hebben meegenomen.

Droef zijn bij verlies van het geliefde is het eigen der natuur. Jezus ook was het bij de dood zijns vriends, en bitter heeft hij geweend. Maar Hij verstaat zoo goed des menschen angst en zielewee, hun geesteslijden bij de doodscheiding.

Hij had zijne Apostelen geroepen, en vrouw a kind, have en goed, beroep en winst daarlatend waren zij Hem gevolgd, want er ging een onoverstaanbare, onoverwinnelijke aantrekkingskracht van Hem uit, en bij zonnegloed en winterkou waren ze gegaan waar Hij ging, trouw en vroedig, zich immer enger en vaster aan Hem sluitend. Maar zóo brandend waren hunne harten toch niet geweest als bij het laatste Avondmaal, o Hij wist en zag het, en... ziet, juist dan moest de scheiding komen.

Het sneed Hem door het hart toen Hij dacht dat plots het onvermoede, schrikgevend en overvallen ging, en Hij bereidde er hen toe het te torsen. « Nog een korte spanne tijds en u zult mijn bijzijn derven ». Maar ter nauw is het angstwekkend woord gesproken, of zelvend als een teedere moeder, en sterkend als een machtige beschermer, spreekt Hij van het blij terugzien. « Maar Ik kom weer bij u, en dan zullen uwe harten van blijheid popelen. En als Ik dan »

en tot mijn Vader terugga, dan blijven
toch in liefde verbonden, en dan
dra voor u het uur des wederziens in
mijns Vaders, en dan worden wij nooit
scheiden ».

Der weerzien! weerzien in 's Vaders Huis,
veerwag Vaderland! of dat zoete wond-
woord heeft Hij ook voor u gesproken,
uwer bedroefde, gebroekene harten.

zooveel zullen bij het eindigen der
hij de hunnen niet weerzien, daar zij reeds
gal te sluimeren liggen. En hoeven der
vachten zullen bij hun terugkeer, vrouw of
der of moeder, of bruid, of vriend, ten
gedaald vinden. — En zij verminken,
en, die uwe leden op de smartenbaan des
mult moeten voortstelen; wier toekomst,
in 't verschiet zoo minzaam tezalachte,
al altijd gebroken ziet, zij ook zu't met ver-
harte verzuchten naar het einduur der
chap, om daâr, boven wolken en sterren,
te worden met dezen welke zij hier lief-
te, waar geen droefheid meer is, noch
scheidt.

en zich troosten. Zij die reeds in de have-
heid zijn aangeland, zijn slechts de
een weinig voorop gegaan. De jaren
gaan, en dra komt ook de dag dat uwe
door God alleen geziene zieletranen
droogd. Dat ge in wonnevollen jubel
wordt met hen naar wie uw hart zoo
acht.

en wij ons dan niet de treurnis ten prooi,
open wij ons zelve toe: *Sursum Corda*,
herten! Arbeiden wij om dat gelukkige
te verdienen. Of er zal veel nood te
zooveel leed te verzachten, zooveel droef-
stelpen zijn. En zij die zelf geleden heb-
velen best een anders smarten mee. En
geestelijke ellende aller slach is er niet te
in; in welke diepe onwetendheid is de
niet gedompeld. Op welke droeve dompel-
zij niet geleid. In welke geestverwarring
ze niet gestort, en ze vervreemd van
huis en eigen volk. Men heeft ze met
gevoed en honger laten lijden. En nu
zij naar gezonde spijs en drank, en wij
haar die geven, dat is onze plicht, en wij
haar die niet onthouden, niet waar? Wij
tot haar gaan en ze met milde mate bedie-
Wij zullen ons volk in zijn geestelijken nood
en helpen. Het uit zijn achterlijkheid
opstaan. De oogst is rijp, hij moet binnen-
ard. Allen op post, de handen aan het werk.
en wij dien stervenden vader en bedroefde
na die, wanneer hij zijn laatste oogenblik
naderen, ze allen bij zich riep en zei:
naderen, het oogenblik van scheiden is geko-
malig uwe droefheid, het is nu de tijd; niet
u aan over te geven, de ure van den arbeid
aar. Onze oogst is overvloedig en rijp, hij wacht
op uwe handen om gestuikt en binnen-
te worden. Gaat allen naar het veld, »

de kinderen, hunnen vader innig en oprecht
beïdend, zegden: « vader, wij kunnen u toch
alleen laten in uw doodsnood! » De vader
sprak: « kinderen, het noodigste eerst. Mijn
moer hangt daar aan den muur, u knoopt aan
aan een snoer vast en de andere eind aan
arm. Als ik voel dat mijn ziel tot God gaat
vragen, zal ik den haan overtrekken. En als u
het schot hoort, zult u weten dat uw vader
varen is. Knielt dan neer en bidt een Vader-

ons voor mijne ziel. Dan zult gij weer arbeiden,
want de oogst moet binnengeschuurd. »

Daarboven wacht ik u dan in het Land des
weerziens.



Allerzielendag

— *Requiem aeternam dona eis Domine!*

— « De eeuwige rust, geef ze haar, o Heer! »

Ziedaar mijn eerste gedachte, mijn eerste
smeekbede, 's morgens van Allerzielen!

Die zwarte donkerte kwam in m'n geest voor,
als de rouw waarin het geloovig zieltje gedompeld is!

Die snijdende wind klonk in m'n oor als het
snijdende smeekgebed van het brandend zieltje.

Het klokkengeklangel, dat harmonieus brons-
stemmetje, hoor ik niet meer! 't Is nu bonzen en
bonzen, dof klepelelaan.

In de kerk doet alles denken: — « Lager dan
de aarde: In 't Vagevuur! »

Daar, die zwarte priesterkieeren: ze stralen
droeven rouw uit!

De zang is smeekend: het *Requiem* snijdt
door het kerkgewelf, tot het 'n uitweg ontmoet
naar den Hemel.

Het wreede: — *Dies ira! Dies illa!* — « Dag
van gramschap! O die dag! » klinkt in plaats van
het vreugdige: *Gloria in excelsis Deo!* « Eere
in den hooge aan God! »

Het toonschakeerige *Sanctus* « Heilig » moest
plaats ruimen voor het gentonige *Sancus* van de
*Requiem*mis.

Geen *Agnus Dei. miserere nobis! dona nobis
pacem!* « Lam Gods, ontferm U onzer! geef ons
den vrede! » Neen, aan zijn eigen hoeft er nu niet
gedacht! en *Agnus Dei, dona eis requiem sempiternam!* « Lam Gods, verleen haar de rust voor
eeuwig! » luidt dit gebed vol naastenliefde van
het doxaal. — Het dankbare, zangvolle *Ite, Missa
est!* « Gaat het Misoffer is voltrokken! » is ver-
vangen door het smeekende, treurige: *Requiescat
in pace!* « Dat hij ruste in vrede! »

— *Domine, salvum fac Regem nostrum Al-
bertum!*

— « Heer, schenk heil aan onzen Koning
Albert! » dat plechtig gebed voor den Lands-
koning is weggepoetst door het ingetogen gebed
voor het Vagevuurszieltje: *Absolve animam ab
omni vinculo delictorum!* « Ontdoe de ziel van
allen zondeband! »

En tusschen de gezangen, en na de gezangen
zingt het orgel niet! Het klaagt!...

De pas blijde straten zijn nu droevig!

De lachende wezens zijn treurig! Geen gezell-
lige praatjes te hooren, enkel het smeekend:
Requiem!

De levendige, streeleende kleur is bedekt door
de doode, zwarte kleur!

Niet klinkt boven de straten de leutige, dan-
sende, opgevende, kwartierlijke beiaardmuziek!
Neen! Het droeve, sleepende, neerdrukkende,
uurlijke klokkengeklag dat alles versmoort, ver-
smacht, doodt.

Alle stappen zijn gericht, niet naar 'n wereldsch
feest, naar 'n doodsch feest, ... op het

KERKHOF.

't Is er warmer dan elders!

Bouwwallige muren omsluiten den doodenakker,
de snijdende wind wordt tegengehouden.

Och! mijn zieletoestand verslecht! Die warmte,
midden van de koude, brengt m'n geest in het
Vagevuur, en m'n hart is geraakt, en 'k bid:
Requiem!

De wind ruischt in de treurwilgen!... « Oegoe!
Oef!... Higi!... » 't Zijn de monojes, de stem-
metjes, 't is het *Miserere mei!* « Medelijden met
me! » van de arme zieltjes! De takken wiegen
op en neer, links en rechts! 't Zijn de koppen
van die arme lijdens die vol hoop opzien naar den
Hemel: *Salva me, fons pietatis!* « Heilbron,
geef me uw zalige woning! » Maar — *Non remis-
sionem peccatorum!* « Uw zonden zijn nog niet
vergeven! »... Hoe wreed!... doet weer hun
koppen buigen; ze richten het oog naar 'n bloed-
verwant, 'n vriend, ze smeeken, ze vragen:
Memento me! « Gedenk mijner! »

De westerhoek blaast de roodpinkende kaars-
vlammetjes naar het midden, de oostermuur
beantwoordt en weerkaatst zijn brandende lichtjes
ook naar het midden, naar het hoogverheven
Christikruis! 't Zijn als de gebeden van de geloov-
vigen die toekomen tot hun bestemming, tot bij
« den Straffer van het kwaad » om verzoening af
te smeeken! De opgepinte grafzerken, de ver-
sierde grafsterpen doen me 't besluit nemen:
« Hier toch werd 'n *Requiem!* gestort »...

Doch, de eerste, droeve indruk is van mijn
ziel, en kalmer slenter ik voort! O! wat wreed,
wat schuldig egoïsme!...

Omdat die weenende vrouw, omringd door
haar kindertjes, treurend over haar steun, de
broek van 't huis...

Omdat die weenende moeder, dien weenenden
vader, treurend over hun zoontje, over hun
dochtertje,

'n Pas onloken roos,
Die d'aarde voor 'n poos
Versierd heeft en verfraaid,
En wreed werd weggemaaid!

'n frisch blommetje dat voor heider vreugde ging
bloeien...

Omdat die weenende snaakjes, die weenende
meisjes, treurend over 'n scholietje, 'n speel-
genootje...

Omdat al die weenende droeven, treurend over
wezens, over dierbaren, ... omdat ik die niet ken!
Hoe wreed kan toch 'n hart soms zijn, maar...
in 'ns wordt die stalen wreedheid gesmolten.

Weemoedig ben ik, en verder kan ik niet!
Daar, in den rechterhoek, moet ik 'n wijltje ver-
toeven!

— « De grafzerk is hoog!... Hoog ook stonden
zijn bewezen diensten! »

— « Uit arduin is ze kunstig gehouwen!...
Onwankelbaar ook was zijn geloof! »

— « Hoe vreesselijk schoon, die vurige flam-
beeuwen! ... Vurig ook was zijn liefde tot Jezus
Heilig Hart! »

— « Wat schoon portret!... Ja, fier ziet hij er
uit: hij heeft overwonnen! »

— « Welke zachtmoedige oogen!... 't Is het
beeld van 'n aard! »

— « Maar hoe treurig toch alles!... Vroeg ook
heeft de arme jongen zijn edel werk moeten
staken! »

— En zichtbaar ben ik getroffen: tranen
wasschen mijn oogen! En hoorbaar ben ik
geraakt: heescheheid stremt m'n stem!

— « Arme vriend!... Arme jongen! »

— « Waarom reeds weg!... 't Is vroeg en nog maar 23 jaar! »

— « Groot was nochtans uw opoffering voor Jezus' lievelingen, Meester Jozef... God zal 't hem loonen! »

— « Waarom, o God, hebt Gij dat... »

Maar : — Boôm!... Boôm!... Boôm! » de wulke klokken slag eindigt die schuldigwordende treurnis-zuchten!

— « Requiem! » klinkt m'n stem!

'n Kruis, 'n groet, en... weg, wezenlijk weg ben ik, maar mijn gedachte rust er nog.

't IJzeren hekken ontsluit voor ons den uitgang!

't Zijn als de gloeiende boeien van de geloovige zieltes die ontsloten worden door de aanhoudende, machtige, schoone bede :

— « Requiem æternam dona eis Domine! »



Volksgebruiken op Allerzielen

Weder spoedt de zomer ten einde, en het najaar treedt in. De natuur, die in het zomergetijde heeft geschitterd in volle glorie en den menschen heeft geschonken al wat zij schenken kon, gaat aan het kwijnen, en alles spreekt van verdwijnen en vergaan.

Die wegstervende natuur herinnert den mensch ook aan zijn geliefde dooden. De sombere Novembermaand brengt ons Allerzielen, den dag dat de Kerk haar doodenfeest viert en wij onze dierbare afgestorvenen gedenken.

Het jaarlijksch Allerzielen-feest der christenen valt op het tijdstip dat de oud Germanen hun eerste winterfeest vierden. Het was de tijd der eerste najaarsstormen, de aldus genaamde « Wilde Jacht », wanneer de oppergod Wodan met een heel leger geesten door de luchtruimte kwam varen. Wodan, de God van stormen en vruchtbaarheid, gaf zijne aanwezigheid en de nederdaling der geesten op aarde te kennen door het huilen van den wind. De oude Germanen meenden dan, dat Wodan en de geesten door offers moesten worden verzoend.

Het christendom heeft deze opvatting onzer heidensche voorouders gekerstend, en heden nog bestaat in vele landen het volksgeloof, dat op dezen dag de zieltes het vagevuur verlaten en onder de menschen wederkeeren, ja, dat op het kerkhof op ieder graspijpe een zielte zit, zoodat men het gras niet mag betreden, uit vrees van de zieltes te vertrappen. Naar een oud volksgeloof keeren dien dat ook de zielen op aarde weder naar hunne oude woonsteden, zoodat men dien dag de deuren niet met geweld mag toeslaan, ten einde de zieltes niet te verpletteren.

Ook nu nog wordt op dit tijdstip het rumoer van den huilenden wind vergeleken bij het gedaver van den « zielenwagen », die door de lucht rijdt, en het klagen van den wind zoude niets anders wezen dan het zuchten der geloovige zielen, die smeeken om uit het vagevuur verlost te worden.

In verscheidene plaatsen onzer Vlaamsche gouwen eet men dien dag de Zielebroodjes en de Zielekoeken, bij het bidden van een « Onze Vader » voor de geloovige zielen; de kinderen meenen, dat hoe meer Zielenkoeken men eet, hoe meer zieltes uit het vagevuur worden verlost.

Ook op Kerstdag worden in sommige Vlaamsche streken de zieltes uit het vagevuur herdacht. Rond Oudenaarde namelijk is het gebruik, dat moeder, die op Kerstavond pannekoeken bakt,

den eersten koek in de assche laat vallen « voor de overledenen. »

In Noorwegen en in sommige gewesten van Duitschland laat men den geheelen Kerstmacht veezel voor de zielen op tafel staan.

Ook is het nog een vrij algemeen volksgebruik bij Allerzielen licht en kaarsen te laten branden voor de zielen, hetzij ten huize, hetzij op de graven.

Het bezoeken der kerkhoven op Allerzielendag om licht te ontsteken en bloemen neer te leggen op de graven onzer overledenen, heeft in de laatste jaren een groote uitbreiding genomen, doch tevens vaak aanleiding gegeven tot ergerlijke misbruiken. De geest van onzen tijd, die alles wil verwerdelijken, heeft ook een heiligschennende hand geslagen aan het troostvolle gedenken der dooden op Allerzielendag. Het schoon gebruik, ten minste één dag in het jaar te besteden aan de gedachtenis onzer geliefde dooden, dit gebruik, zoo christelijk in zijnen aard en zijnen oorsprong, wil men heden herscheppen in eene wereldsche plechtigheid. In gansche drommen trekt men nu ten kerkhove met kransen en bloemtuijen.

Of het is voorzeker een lofwaardig gebruik, de laatste rustplaats van geliefde wezens te bezoeken en te versieren, als men het doet uit een goede, edele gedachte. Doch, hoeveel zijn er, die daar tusschen licht en bloemen weenend op de grafombe liggen gekniel en met groot misbaar hunne droefheid laten blijken, en die er niet eens aan denken een gebed te storten tot lafenis van den doode? Is het meestal geen ijdel praalvertoon, dat zich op Allerzielendag op onze kerkhoven ten toon spreidt? Slechts enkelen komen er met een goed, een vroom inzicht.

Veel aandoenlijker en troostelijker is het oud godvruchtig gebruik onzer voorouders, de graven der overledenen op christelijke wijze te vereeren.

Veel schooner — en ook dichtelijker zou ik zelfs zeggen — is het, die stilzwijgende mannen-groepen en die Vlaamsche vrouwen in hunne kapmantels, eiken dag van het octaaf der geloovige Zielen, in de duisternis van den avond ter kerke te zien-trekken, om daar een welgemeend geloovig gebed te storten tot lafenis der afgestorvenen.

Is het niet onverantwoordelijk die oude, vrome gewoonten van ons Vlaamsche volk te doen ontaarden in ijdele, wereldsche gebruiken?

Hoeveel troostelijker is het voor ons volk op Allerzielendag, evenals bij andere rouwgelegenheden, te mogen berusten in zijn oud, zijn eeuwig geloof aan de opstanding? BERT VAN WEERT.



Moeder

(Uit : « Liederen van Droom en Daad »).

I.

Wanneer zal ik u weer begroeten
Die me al te vroeg verweesd liet staan;
Wanneer zal ik u weer gemoeten
Om nooit meer van u heen te gaan.

Lief moederken, 'k heb al dees dagen,
In 't lang vertrouwd gelaat der dood,
Diep heimwee naar uw hart gedragen,
En de oude rust van uwen schoot.

II.

Misschien zal ik U weder vinden,
Een koortsigen dag van zwaren strijd,
Alder de dood mijn blik verblinde,
En 't edel zwaard mijn hand ontgijdt.

Misschien zal ik eens nederzigen,
Een diepe wonde aan hoofd of hart,
En naar een teugje drinken hijgen,
Gebroken van verbeten smart.

Misschien zal ik een nacht bewijzen,
En, vóór me zoeter dood bevrijdt,
In razende angst mijn handen reiken
Om hulp, in schrikbare eenzaamheid.

Maar 'k weet dat gij dan weer zult komen
Met zondoorstraalden glimmelaach,
Gelijk ik in mijn rijkste droomen,
Uw roerend beeld geheiligd zag.

Gij zult, in 't akelige zwijgen,
Na luid rumoer en wee gekarm,
Lijk vroeger naar mijn hals weer wijgen
Den zachten boog van uwen arm.

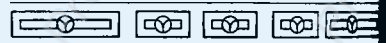
Gij zult naar mijn gelaat gebogen,
Vermoeid en matter elken stond,
Mijn voorhoofd zeegeen en mijn oogen,
En zeegeen mijn gesloten mond.

Dan zult ge traag uw lippen leggen,
Daar waar de glorievonden staan
Die branden door mijn ziel en zegen :
« Mijn zoon, 't is de ure, laat ons gaan. »

'k Zal opstaan en gelijk een blinde
U volgen, waar uw hand me leidt,
Tot waar ik plots het licht hervind
En leven mag in eeuwigheid.

(Vrij België).

AUG. VAN CAUWELAERT.



SCHAAKRUBRIEK

Mijn vriend, de schaakredakteur, is verleden week zijn trappen gevallen en ligt, nogal deertig geknukt, bed. Bij een bezoek verzocht hij mij het volgende op te nemen :

OPLOSSING VAN HET PROBLEEM
L. N. DE JONG.

Pe 4, f2 — K f4, e5
Pf2, g4+ — K naar believen
L of D ±

ofwel

— — — — — Kg5
L e5, e3+ — K naar believen
P ±

ofwel

— — — — — Lf6
Pg2, d3+ — Kg5
L e5, e3 ±

ofwel

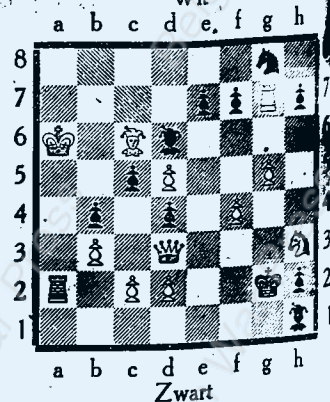
— — — — — L e7
Dh7, g6 — naar believen
D of P ±

Hieronder een zeer schoon problema van W. Pauly, komponist behaalde ermede den 5^{en} prijs in een prijskamp over enkele jaren. Het thema is bijz. prahtig en mooi uitgewerkt.

PROBLEEM

van W. PAULY.

Wit



Zwart

Wit geeft mat in 2 zetten.

Stand der stukken :

Wit : Ka6, Dd3, Ta2, Tg7, Lc6, Ph3, b3, d2, d5, f4, g5.
Zwart : Kg2, Ld6, Lh1, Pg8, b4, c5, d4, f7, g2.